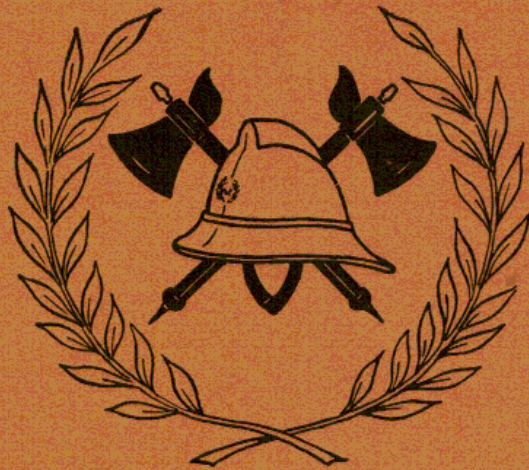

STAD GENT

1805-1980

175 jaar

Gentse Brandweer

STAD GENT

1805-1980

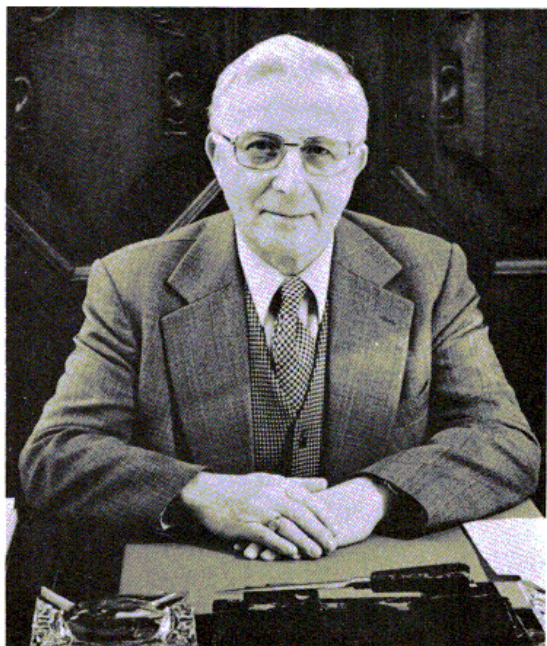

175 jaar

Gentse Brandweer

INHOUDSTABEL

Woord vooraf, door de h. schepen Germain Roels	III
Inleiding door Majoor Windey, Hoofd van de Brandweerdienst	VII
Brand en brandbestrijding te Gent	1
Recente ontwikkeling sinds de eerste wereldoorlog	23
Kroniek van de Gentse Brandweer sinds 1900	25
Grote Brandrampen in het Gentse	39
De grote branden van de XX ^e eeuw	49
Lijst van de korpsbevelhebbers	55
Uittreksel uit het reglement betreffende de organisatie van de stedelijke brandweerdienst	57
Brandpreventie	63
Materieel	65
Reorganisatie en uitbouw van onze brandweer	69
Brandrampen door de eeuwen heen	71
Statistieken	77
Appel der doden en vermisten	83

Woord vooraf

Openbare diensten — en zeker deze met beschermingsfuncties — dienen zich permanent aan te passen aan de steeds sneller voortschrijdende evoluties.

Zéker voor Brandweerdiensten is het een eerste en vanzelfsprekende taak gelijke tred te houden met de dreigingen die uitgaan van nieuwe leefgewoonten, werktechnieken en productieprocessen.

Reeds vanaf het ontstaan van de Gentse Brandweerdienst — nu 175 jaar geleden — werd ervaren dat de opdrachten veel verder reiken dan alleen maar brand bestrijden.

Het preventieve en interventiewerk dat het Gentse korps is weggelegd vergt immers steeds meer, steeds nieuwere, méér ingewikkelde en méér risicodragende ingrepen.

In alles wat de mens tot stand kon brengen moest de Brandweer bijstand kunnen bieden. Steeds en overal moest op passende wijze

bijstand verleend. Bestendige paraatheid dus van generatie op generatie, zonder onderbreking, 175 jaar lang.

Het handvol manschappen dat met bescheiden middelen de plaatselijke branden ging bestrijden is thans uitgegroeid tot een korps van vele honderden getrainde en goedgeschoolde brandweermannen die, stuk voor stuk, het meest moderne materieel kunnen hanteren, een korps dat kan uitrukken tot ver buiten ons stedelijk gebied, een korps dat paraat staat, onvoorwaardelijk, en dit 24 uur op 24 uur. En nog is het niet genoeg...!

Vandaag reeds moeten wij kijken naar de problemen van morgen. Vandaag reeds moet de verbeeldingskracht en de bedrijvende dynamiek van het gehele korps in staat zijn om het onheil te bezweren dat mogelijks door het állernieuwste zou kunnen ontstaan.

Nu, na 175 jaar, past het even terug te blikken naar de weg die werd afgelegd.

Deze brochure wil er de belangrijkste merkpunten van aangeven. Zij wil duidelijk vaststellen hoe de Gentse hulpverlening zich heeft ontwikkeld tot een niet meer wegdenkbare zekerheid voor zowat een kwart miljoen inwoners.

Onze welgemeende dank gaat naar de auteur en naar allen die hebben samengewerkt om de brochure te realiseren.

Onze allergrootste waardering gaat naar de brandweerman, de brandweerman van „toen” en deze van „nu”. Onze bewondering voor zijn nooit aflatende en stuwende kracht, zijn moed en zelfverloochening.

Onze welgemeende dank aan de officieren, onderofficieren en brandweerlieden.

Aan allen, die de 175 jaar van de Gentse Brandweer hebben gemaakt en nog maken, een eregroet!

Moge deze brochure daar een blijvende herinnering van zijn.

**GERMAIN ROELS,
Schepen van de Brandweer**

Inleiding

Niet zonder trots lezen wij de geschiedenis van onze Brandweer. De daden van onze voorgangers moeten ons een lichtend voorbeeld zijn van burgerzin en vaderlandsliefde. Ook kunnen wij ons nu nog moeilijk inbeelden dat de „Pompier” van destijds:

- pas na 48 uren dienst in de kazerne 24 uren zagezegd vrijaf was tijdens dewelke hij kon worden aangeduid om de wacht op te trekken in de Koninklijke Opera, drinkwater te leveren aan schepen en andere taken te verrichten;
- als vrijgezel in de kazerne moest wonen;
- toelating moest vragen aan de Commandant om in het huwelijk te treden;
- een eerder armoedig bestaan had;
- de stad niet mocht verlaten zonder toelating;
- gestraft werd met arrest gedurende uren of dagen, zelfs met opsluiting ('t cachot);
- gewapend was met geweer en bajonet, waarmede hij werd gedriid en waardoor hij verplicht was om mede te helpen de vrede en orde te handhaven in de stad.

Kortom, in die Pompier herkennen wij ons niet meer. Gelukkig maar! Mettertijd is in zijn plaats de Brandweerman gekomen; de

veiligheidsagent, opgeleid niet alleen voor de brandbestrijding en brandvoorkoming, maar ook om andere humanitaire taken te volbrengen en om overal op te treden waar mensen in gevaar verkeren of goederen bedreigd zijn. Het gaat immers zo vaak om het leven van mensen en ook om hun verder bestaan.

Een jong brandweerman wordt meer en meer gemotiveerd naargelang het stijgend aantal interventies waaraan hij deelneemt, tot hij werkelijk helemaal bezielde geraakt voor zijn verheven beroep.

Oude Pompier, ik groet U eerbiedig!

Brandweerman, wees paraat!

Majoor Edgard WINDEY
Hoofd van de Brandweerdienst

BRAND EN BRANDBESTRIJDING TE GENT

Een goed georganiseerd en perfect werkend brandweerkorps is uit de samenleving van vandaag niet meer weg te denken. Onze hoogtechnische maatschappij is er immers niet in geslaagd de risico's van een brandramp weg te cijferen. Integendeel. De dichte concentratie van de bewoning, de hoogbouw, de schaalvergroting in het bedrijfsleven, het gebruik van kunststofmaterialen in de bouw en de binneninrichting, hebben tot gevolg dat een efficiënte brandbestrijding aan steeds hogere eisen wordt onderworpen.

Het technisch gesofistikeerd blusmaterieel waarmee wij thans dagelijks in de stad de spuitgasten met bekwame spoed naar een plek van onheil zien optrekken, de gesmeerd lopende organisatie ook van de dienst, zijn er nochtans niet zomaar gekomen. Zij zijn het resultaat van een lange historische ontwikkeling. Reeds vanaf het ogenblik immers dat de mensen in steden gingen samenwonen, zag men zich genoodzaakt naar afdoende middelen te zoeken om het persoonlijk en gemeenschappelijk bezit tegen het vuur te beschermen. Zo weten wij dat de Romeinse keizer Augustus een stadswacht oprichtte die onder meer belast was met de brandblusdienst. Voor onze kontreien beschikken wij slechts over duidelijke gegevens vanaf de late middeleeuwen, toen steden met houten huizen ontstonden en een brand in een woning een gevaar voor een groot gedeelte van de stad opleverde. Het is nochtans pas in het begin van de negentiende eeuw geweest, nu ruim 175 jaar geleden, dat definitief werk werd gemaakt van de organisatie van een goed functionerend en permanent brandweerkorps. Die hele historische ontwikkeling willen wij in de volgende bladzijden schetsen.

Tijdens het Ancien Régime.

In het middeleeuwse Gent was het brandgevaar ongetwijfeld veel groter dan nu. De middeleeuwers trokken immers hun woningen grotendeels op in hout en

brachten er een dakbedekking van stro op aan. Bij de minste oorzaak vatten die dan ook vuur en gingen branden als toortsen. Daar binnenin de schouwen open waren en de verlichting met lampen en kaarsen gebeurde, zonder dat deze met glas afgeschermd waren, ligt die oorzaak voor de hand. Merkwaardige gewoonten, zoals de St.-Jansvuren, zorgden ook voor telkenjare terugkerende risico's: elke 23^e juni, de avond voor de feestdag van Sint-Jan de Doper, legde men overal in de stad grote vuren aan om errond te dansen. In de nauwe stegen en straatjes sloegen de vlammen gemakkelijk over op de houten gevels. Die branden veroorzaakten in Gent niet zelden ware rampen. Kleine haarden verspreidden zich bijzonder snel over de toen al vrij dicht bevolkte stad. In de veertiende eeuw telde men hier inderdaad al om en bij de 60 000 inwoners en dit op een veel kleinere oppervlakte dan het hedendaagse stadsgebied

In de hoop de veiligheid te verhogen vaardigde het stadsbestuur een hele reeks verordeningen uit. Zo moesten de eigenaars een doorgang van minstens 55 cm tussen hun huizen voorzien, opdat het vuur niet te vlug zou overslaan. Daarvan zijn er nu nog sporen: de zeer smalle straatjes op de Graslei en in de Veldstraat waren waarschijnlijk oorspronkelijk brandgangen. Om de woningbouw met de gevaarlijke brandbare materialen te beperken bepaalden de schepenen op 4 februari 1474 dat geen strodaken meer mochten gelegd worden. In toepassing hiervan ontnamen ze vier jaar later aan het ambachtsgild van de strodekkers zijn onafhankelijk statuut en brachten de leden ervan onder bij de ticheldekkers. En in 1540 voerden ze een reeks strenge kwaliteitsnormen in voor al de te gebruiken bouwmaterialen. De grote kans om definitief in te grijpen kreeg het stadsbestuur pas in de zeventiende eeuw. De voorbije godsdiensttroebelen hadden Gent in een ruïne herschapen en nu was men aan de heropbouw toe. Het schepencollege profiteerde hiervan om formeel te verbieden nog langer houten gevels te herstellen, laat staan nieuwe op te richten, en het loofde zelfs premies uit aan al wie zijn houten gevel wilde vervangen door een stenen façade. Wat in principe bedoeld was als een belangrijke stap vooruit in de brandpreventie, had mede tot gevolg dat het stadsbeeld toen ingrijpend veranderde: het middeleeuwse Gent werd omgevormd tot een nieuwe stad, bezaaid met sierlijke kunstgevels, waarvan er tot vandaag zoveel schitterende voorbeelden bewaard bleven.

Al heel vroeg ook werden een aantal veiligheidsvoorschriften uitgevaardigd. Regelmatig controleerde de stadsoverheid de huizen om na te gaan of er geen gevaarlijke ovens of schouwen in gebruik waren. Ze werden onmiddellijk afgebroken. Op de nachtelijke verlichting in de woningen werden beperkingen

opgelegd. Het was de vlasbewerker bijvoorbeeld vanaf de vijftiende eeuw volstrekt verboden hun arbeid bij kaarslicht uit te oefenen. Schoorsteenpijpen moesten geregeld geveegd worden en wanneer bij iemand uitslaande vlammen boven de schoorsteen gezien werden, kreeg hij een boete van 50 ponden parisis, een enorm bedrag! In 1542 kondigden de schepenen ook nog een verbod op de Sint-Jansvuren af, maar — begrijpelijk voor zo diep gewortelde gebruiken — dit haalde zeer weinig uit. Nog tot in de negentiende eeuw zijn sporen aan te wijzen van dit ritueel.

Ondanks al die preventieve maatregelen werd de stad toch bij herhaling door al dan niet spectaculaire branden geteisterd. In de eerste helft van de veertiende eeuw waren er op veertien jaar in totaal 62, dit betekent dus gemiddeld vier tot vijf per jaar. De vroegste vermeldingen van stadsbranden dateren al uit de twaalfde eeuw, maar pas vanaf de veertiende eeuw zijn we goed ingelicht over hun omvang, hun lokalisatie en hun aard. In de stadsrekeningen, bewaard vanaf die tijd, zijn alle uitgaven en kosten voor het blussen nauwgezet genoteerd.

In de januarimaand van 1326 werden de Brugse poort en de brug aldaar door het vuur vernield. Daar er voldoende bewijzen voorhanden waren dat de schuld bij de poortwachters lag, die al te onachtzaam waren geweest, werden dezen door het stadsbestuur veroordeeld tot het betalen van een boete van 140 pond payment, waarmee de schade vergoed was. Drie jaar later, op 28 mei 1329, verdwenen alle huizen tussen de Brand- en de Wellinckstraat. Het moet wel een dramatisch gebeuren geweest zijn, want de eerstgenoemde straat, oorspronkelijk „Broodzak” genoemd, werd voortaan in de volksmond „den Brand” genoemd, een naam die is blijven voortleven in het toponiem „Brandstraat”.

Op 1 juli 1640 ging het ganse dak van de Sint-Baafskathedraal in de vlammen op. De kunstwerken liepen hierbij groot gevaar daar de kooromgang met een houten gewelf afgedekt was. Pas later werd het door een stenen gewelf vervangen. En gelukkig, want op 11 september 1822 brandde het dak opnieuw in minder dan geen tijd af; het binnenste van de kerk bleef nu echter beschermd.

Al in de middeleeuwen was er in Gent een zekere vorm van organisatie bij de brandbestrijding. Op de toren van Sint-Niklaaskerk, en vanaf de veertiende eeuw op het Belfort, stonden dag en nacht wachters die, van zodra ze brand zagen, de werkklok luidden en een lantaarn zwaaiend buiten hielden aan die zijde van de toren waar de brand zich voordeed. Die centrale brandwacht werd

Zo zag een kunstenaar de brand in Sint-Baafskathedraal van 1 juli 1640.

vanaf de zestiende eeuw aangevuld met wijkwachten, op kosten van de gebuurten. Vanaf valavond patrouilleerden er voortdurend nachtwakers op straat en elk uur van de nacht riepen ze luidkeels: „Wacht uw vuur en kaarslicht wel, de klok slaat... uur”.

De vaste gang van zaken op het Belfort was dat bij het minste teken van onheil één van de wakers vliegensvlug naar beneden liep om de overheid te waarschuwen, maar vooral om de koning van de moorkinderen te alarmeren. De moorkinderen waren een vast korps politieambtenaren die allerlei opdrachten moesten uitvoeren, gaande van de controle op vreemdelingen en vrouwen van lichte zeden, over het toezicht op de netheid van de straten, tot de leiding van de blussingswerken: een volkje „bon à tout faire”, dat onder leiding stond van een eerbiedwaardige „koning”, een soort politiekommissaris.

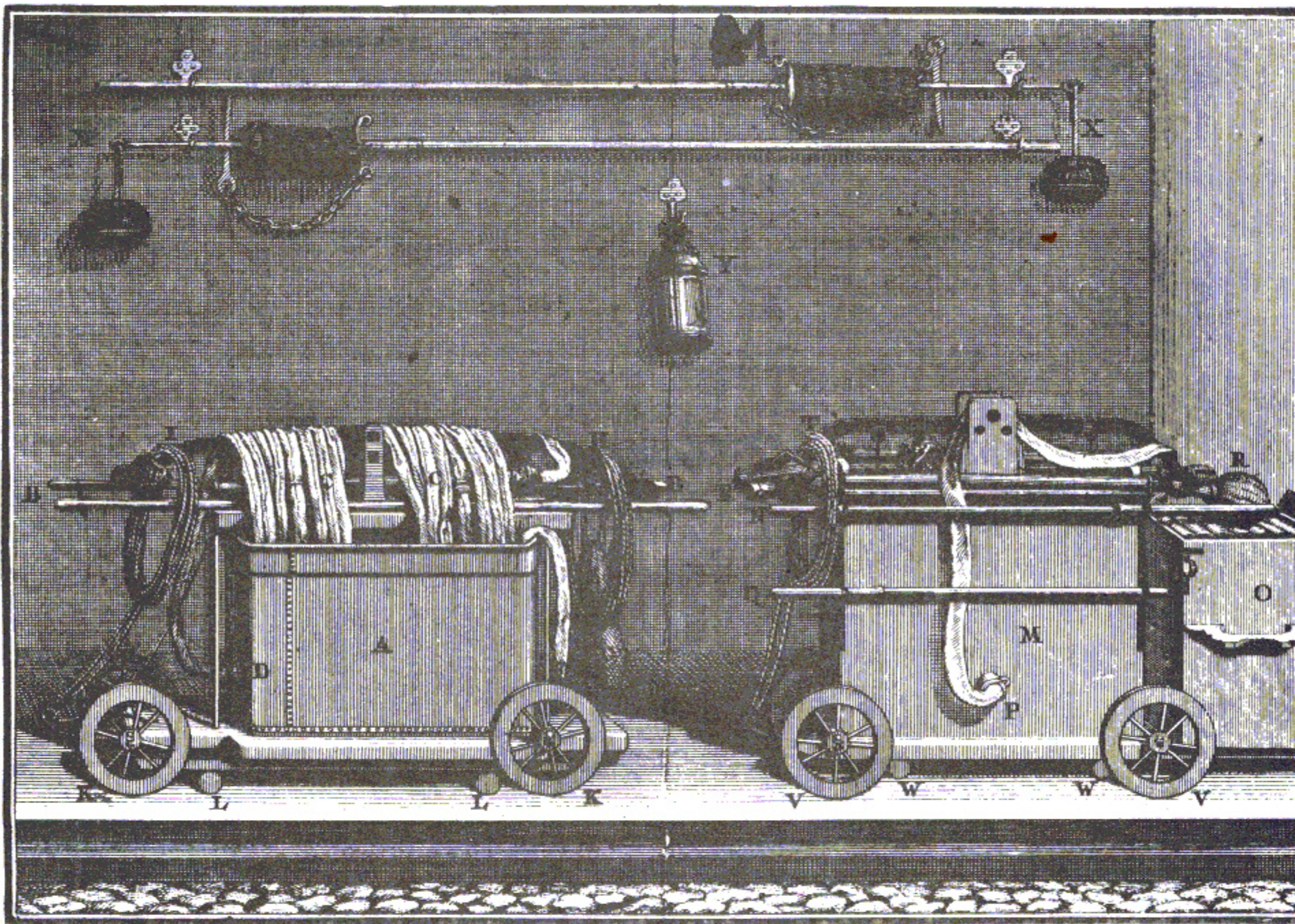
Bij het eerste brandalarm ging de koning der moorkinderen samen met zijn gezellen het blusmaterieel ophalen in de „emmerkelder” onder de grote zaal van het schepenhuis. Hij bracht het naar de plaats van het onheil en regelde er het verloop van de brandbestrijding, netjes volgens een aantal duidelijke reglementen. Volgens één van die reglementen was het, om vechtpartijen te voorkomen, streng verboden met wapens op de plaats van de ramp te verschijnen; uitzondering werd alleen gemaakt voor de manschappen uit het gevolg van de baljuw en de schepenen. De koning der moorkinderen moest de menigte ruimte laten maken om het bluswerk te vergemakkelijken, maar ook om te beletten dat de goederen van de getroffenen zouden ontvreemd worden. Voor het blussen zelf vorderde hij mensen op, die op straffe van zware boeten gehouden waren hun medewerking te verlenen. Vooral zij die beroepshalve gewoon waren op ladders te klimmen, zoals de ticheldekkers, de metselaars, de schippers en de schaliedekkers, werden tot deze dienst opgeroepen, weliswaar tegen vergoeding. Ook de kloosters, zowel de vrouwelijke als de mannelijke, waren verplicht hulp te bieden door het blusmateriaal dat de stad daar in bewaring had gegeven, aan te voeren.

Was de organisatie van het bluswerk nog enigszins afdoende, de materiële middelen ervoor waren totaal ontoereikend. Het water werd aangebracht in grote „tinen” tonnen met één bodem, onderaan breder dan bovenaan, met aan weerszijden twee ringen om er de draagstokken door te steken. Met emmers schepte men hieruit het water op. Van de ene hand in de andere werden deze dan in lange rijen doorgegeven; de laatste in de rij goot dan eindelijk het water op de vuurhaard.

Bij grote branden besliste men echter vrij vlug het vuur te laten voor wat het was, en de aandacht meer te richten op de belendende percelen om de uitbreiding te voorkomen. Met brandhaken werden daartoe de naburige huizen omvergetrokken; nadien werden de eigenaars dan wel van stadswege vergoed. Deze brandhaken bestonden uit lange sparren met haken die erop aangebracht waren om de strodamen en de andere losse onderdelen van de woningen te kunnen lostrekken. Meer dan nog wat ladders had men verder niet. Om de bestrijding toch wat ernstiger aan te pakken kochten de schepenen op 3 juli 1378 ladders, „tinen”, emmers en gietvaten. Ze verdeelden dit materieel onder de ambachtsgilden en lieten ook honderd lederen emmers opstapelen in het stadhuis, waar ze voor elke eventualiteit ter beschikking gehouden werden. Om ook de gebuurten aan te zetten blusmaterieel aan te schaffen verleende men hen sommige geldelijke voordelen. Zo mocht de buurt van Sint-Jacobsmeerschelken de winst van haar openbare „messing” houden om lederen emmers te kopen. De kerken namen eveneens hun voorzorgen: Sint-Martinus op Ekkergerm bijvoorbeeld kocht in 1532 vijf lederen emmers om in de toren te hangen. In het Belfort zelf waren grote bakken steeds met water gevuld teneinde „met groote speeten daer zijnde 't beste te doene als 't van nood wordt”. Aldus was er in de verschillende stadsdelen materieel aanwezig.

Zolang echter op een zo omslachtige manier bluswater moest aangevoerd worden, stond men erg machteloos tegenover grote branden. Een ware omwenteling in de brandbestrijding betekende de uitvinding van de brandspuit door de Amsterdammer Jan vander Heijden (1637-1712). De spuit bestond uit een gecombineerde zuig- en steekpomp, door één hefboom in gang gehouden en voorzien van een windketel zodat men een ononderbroken waterstraal verkreeg. In 1689 waren er te Gent al vier dergelijke brandspuiten: bij de Recolletten, de Predikheren, de Geschoeide Karmelieten en de Kapucijnen. Maar nog waren ze geen ideale hulp. Bij elke spuit moest men immers tien tonnen water plaatsen, een trechter en een emmer om ze te vullen. De spuiten waren nog niet van lange slangen voorzien. Bovendien stonden ze niet op wielen gemonteerd; telkens moest men dan ook eerst wagens opvorderen om ze ter plaatse te kunnen brengen.

Mettertijd werden hier weliswaar heelwat verbeteringen aangebracht. Een grote vooruitgang betekende de zuigslang die aan de spuit werd bevestigd en waarmee het bluswater uit open water kon worden aangezogen. In 1771 bezat de stad vijf brandspuiten, 55 brandladders en 480 lederen emmers. Volgens de gewoonten van die tijd was al dit materieel verspreid over de kloosters en de gebuurten.

7 Eén van de eerste brandspuiten, gemonteerd op houten wielen.

En dan staan we aan de vooravond van de Franse periode, die op het vlak van de brandbestrijding een aantal fundamentele hervormingen met zich zou brengen.

Oprichting van een permanent brandweerkorps in het begin van de negentiende eeuw.

Efficiënte brandbestrijding kon alleen maar geschieden door mensen zoveel mogelijk van andere taken vrij te stellen, een degelijke brandpreventiedienst op te richten en de nodige uitrusting hiervoor te verschaffen.

De oprichting van zo'n brandweerkorps op het Gentse grondgebied verliep in verschillende etappen. Allereerst werd in 1802 al het blusmateriaal dat eigendom was van de stad en verspreid lag over de verschillende kloosters en gebuurten, op het stadhuis bijeengebracht. Twee jaar later, op 8 mei 1804, werd dan naar het voorbeeld van Parijs en Brussel een „garde municipale” gevormd, eerst bestaande uit zestig, nadien uit honderd man. Haar voornaamste opdracht bestond uit het bestrijden van branden; ze kan dan ook als het eerste brandweerkorps van de stad beschouwd worden. Wij staan hier bijgevolg, ruim 175 jaar terug, bij de bakermat van de Gentse brandweer. Eerst vond deze „garde” een onderkomen in de kloostergebouwen van de Ongeschoeide Karmelieten in de Burgstraat, maar al op het einde van 1804 werd ze overgebracht naar het Kapucijnenklooster aan de Brabantdam, dat door het stadsbestuur speciaal was aangekocht en omgebouwd tot kazerne. Vergeten we niet dat tijdens de Franse overheersing al de kloosters opgeheven waren. De in beslaggenomen gebouwen werden meestal ingericht voor publieke voorzieningen en diensten.

Met het heroprichten van de oude instelling van de „nachtroepers en -wakers” tenslotte (30 november 1805) was er in de wanordelijke brandbeveiliging eindelijk enige organisatie gekomen. Deze groep van achttien man, verdeeld over de achttien wijken van de stad, stond er — naast haar politieopdracht — borg voor dat tussen 10 uur 's nachts en 4 uur 's morgens bij de minste brandmelding groot alarm werd geslagen. Ze verwittigden de bureu, de gewapende macht en de inspecteur van de openbare werken. Overdag stond het gewone politiekorps hiervoor in. Deze groep bleef haar taak lang uitoefenen. Pas in 1853 werd er een speciale politieafdeling opgericht met nachtdienst, maar het duurde nog tot 1933 vooraleer de „nachtwakers” definitief verdwenen en opgenomen werden in het politiekorps.

De brandweer zelf onderging op korte tijd enkele formele wijzigingen. Reeds in

1805 werd de „garde municipale” afgeschaft en vervangen door een „compagnie de la réserve” die, alhoewel ze uit honderd zestig man bestond, naast het brandblussen ook nog wachtdienst in de gevangenis en op de prefectuur moest verrichten, en dit niet alleen in de stad maar ook in het omliggende.

De definitieve start van een permanent brandweerkorps werd gegeven door het keizerlijk decreet van 2 februari 1809. Hierdoor werd een korps van „Gardes-Pompiers” opgericht dat zich, behalve met politiedienst, vooral met het blussen diende bezig te houden. Eerst bestond het uit twintig, later uit veertig manschappen. In 1811 verhuisde deze groep van het Kapucijnenklooster naar het gebouw op de hoek van de Hoogpoort en de Schepenhuisstraat. Naar het einde toe van de Franse periode gingen vele instellingen verloren. Toch werden in de Hollandse tijd zowel de nachtwacht en de politie als de brandweerdienst al vlug heringericht.

Op welke primitieve manier in die tijd de brandbestrijding nog werd aangepakt, toont ons het reglement „tot voorkoming en blussching van brand” van 1824-'26:

Artikel XVII. Den geleyder van wagen, met peerd bespannen en geladen met ten minsten zes tonnen water, den eersten ter plaets van den Brand aenkomende, zal eene vergelding van 5 gulden ontfangen; deze vergelding zal verdubbeld worden, in geval van Brand by nachte.

Artikel XVIII. In geval van Brand zal een ieder door den politie Commissaris mogen worden gerequireerd, ten eynde tot de blussching mede te werken; alle wagens, peerden, tonnen, enz. zullen des noods, insgelyks mogen worden gerequireerd; in geval van weygering, zullen de nalatige gestraft worden met de boeten hier na te bepalen en bovendien de gerequireerde wagens, peerden, tonnen, enz. ambtshalve worden gebruykt.

Artikel XX. De tien Bueren van beyde zyden, midtsgaders die van den overkant van het Huys alwaer den Brand woedt, zyn genoodigd geduerende den Brand, de grootste Kuyp die zy bezitten, voor hunne Huysdeur ter straet te plaetsen en zorg te dragen dat die zoo veel mogelyk vol water gehouden word.

Artikel XXI. In geval van Brand by avonde of by nachte, zullen de Bueren in het voorenstaende artikel vermeld, een licht voor hunne ramen stellen of eene Lanteern met een brandende keers uythangen, ten eynde de straet te verlichten.

Bij besluit van 27 februari 1826 richtte de gemeenteraad naast het vaste brandweerkorps nog een groep van 150 zogenaamde „brandblusschers” op.

Deze werden in 15 compagnieën ingedeeld en gecommandeerd door een „brandmeester”. De manschappen werden gerecruteerd onder de metselaars, de timmerlieden, de dakbedekkers en de loodgieters. De brandmeesters werden gevonden bij de patroons. Het hulpkorps moest bijstand verlenen aan de geregelde brandbestrijders, de „brandspuitbewakers”; ze stonden dan ook onder het onmiddellijk bevel van de commandant der brandweer. Voor hun dienst kregen ze een jaarlijkse vergoeding van 8 gulden en nog speciale tegemoetkomingen bij elke brand. De meesters daarentegen bekwamen geen vaste som, maar wel erelonen die hen in de vorm van zilveren penningen in openbare gemeenteraadszitting werden uitgereikt. Elk lid van het korps was bewapend met een hakbijl en éénmaal per maand stonden oefeningen op het programma.

In 1829 kregen de beide groepen een zeer grote brand te bestrijden. Tijdens het bal van de 31e mei op het stadhuis ter ere van het bezoek van koning Willem I aan Gent, vatten de fabrieken Hendricx fils en Couvreur en Van Acker- Ceuterick et Cie in het Gravensteen vuur. Het moet een hallucinant schouwspel geweest zijn. De gouverneur, de burgemeester, de prins van Saksen-Weimar en nog andere hoge genodigden begaven zich in avondkledij naar de plaats van de ramp.

Nog onder het Hollands bewind, op 6 januari 1830, werd door de gemeenteraad een grondige reorganisatie doorgevoerd. De „brandblusschers” werden afgeschaft en het pompierkorps zelf werd op 150 man gebracht. Bovendien werd er een krediet van 12 000 florijnen uitgetrokken voor de uitrusting van een nieuwe kazerne in het Geraard de Duivelsteen, voor de aankoop van uniformen, materieel en vooral nieuwe pompen. Kort hierna veranderde de benaming van de groep in „Sapeurs-Pompier” (dit betekent „gewapende brandblussers”), want naast hun hoofdopdracht hadden ze ook nog steeds politiediensten te vervullen.

Sinds 1830.

Bij de onafhankelijkheidsstrijd van 1830 werd het korps onder het bevel geplaatst van de chef van de burgerwacht. Het kreeg nu zelfs een zuivere militaire opdracht uit te voeren en bestuurde een eigen geschutpark dat in de kazerne van het Geraard de Duivelsteen was ondergebracht.

In Gent heerste er na september 1830, het begin van de Belgische Omwenteling, een ware chaos: regelmatig waren er militaire rellen, de administratie bevond zich in een totale wanorde, de economie, hier drijvend op de textiel-

sector, was volkomen stilgevallen. In deze periode van „interregnum” zouden Luitenant-kolonel Ernest Grégoire en schermmeester De Bast een poging doen om de stad onder controle te krijgen. Op 2 februari 1831 trokken ze met hun compagnie de stad binnen en stapten door naar de Gouvernementstraat. Enkele minuten later reeds verschenen daar ook de „Sapeurs-Pompiers” met twee kanonnen, in opdracht van de plaatscommandant. Toen de indringers er niet in slaagden de gouverneur zijn ambt te doen neerleggen, zeggende dat de Prins van Oranje door de grote mogendheden aangeduid was als koning van de Belgen en dat zij in diens opdracht het provinciegouvernement kwamen bezetten, begonnen ze te vuren. De pompiers brachten daarop hun twee kanonnen in stelling en haalden al vlug de overhand. Aan beide zijden vielen er verschillende doden en gewonden; Grégoire en De Bast zelf werden gevangen genomen. Als beloning voor hun moedig optreden in deze aangelegenheid en ook bij andere militaire tussenkomsten in die periode ontving het korps op 10 februari 1831 vanwege de Commissie van Openbare Veiligheid ere-epauletten en van regeringswege kreeg het op 17 juni uit handen van de provinciegouverneur, Lamberts de Cortenbach, een erevaandel overhandigd, een uniek feit onder de brandweerkorpsen van België.

Het vaandel draagt het opschrift:

„Aux Sapeurs-Pompiers

La Belgique Reconnaissante — Gand 2 février 1831”.

Aan kolonel Van de Poele, de bevelhebber van de groep, werd bij diezelfde gelegenheid een eredegeen overhandigd.

Maar ook na de direkte onafhankelijkheidsgebeurtenissen bleef het nog onrustig te Gent. De textielsector die tijdens de Hollandse overheersing had kunnen meeprofiteren van het Nederlands-Indische afzetgebied, was de scheuring van 1830 niet gunstig gezind. Het Orangisme, de trouw aan het huis van Oranje, bleef bij de industriële burgerij overheersen. En toen de revolutie op 24 februari 1848 in Parijs uitbrak, sloten die Orangisten zich aan bij de door het Franse model geïnspireerde Republikeinse partij. Onmiddellijk erna begonnen de woelingen in Gent; rond 13 maart van dat jaar bereikten ze een hoogtepunt. Het lag immers in de bedoeling van de in Frankrijk verblijvende Belgen om rond die datum een inval te wagen op Belgisch grondgebied, terwijl op verschillende plaatsen opstanden zouden uitbreken. Hoewel de inval werd uitgesteld, zetten de Gentse Republikeinen toch hun opruiingsactiviteiten door. Samenscholingen op die dag op de Kouter, en speciaal rond de herberg „de Oude Diligence”, de zetel van het

Het fraai geborduurde
korpstvaandel
van de Gentse Brandweer.

Democratisch Genootschap op de hoek van de Kouter en de Vogelmarkt aan de kant van de Kouterdreef, groeiden uit tot een bestorming van het Jezuïetenklooster in de — toepasselijke naam! — Bestormstraat (nu Posteernestraat). Door de nauwe samenwerking en het gedurfd optreden van de gendarmen en de pompiers werden de opstandelingen uiteen gedreven. Van dat ogenblik af distancieerden zich de Orangisten van de Republikeinen; bij een volksbeweging van een dergelijke omvang begonnen ze voor hun have en goed te vrezzen.

's Anderendaags deden zich nieuwe rellen voor ondanks het verbod op samenscholingen, in allerijl door de burgemeester afgekondigd. Zowel op de Vrijdagmarkt als op de Kouter chargeerden de politie, de gendarmen en de pompiers. De menigte op de Kouter kregen ze echter maar onder controle door te dreigen het vuur te openen. Pas dan vluchtte ze uiteen. Nog enkele dagen hield het rumoer aan en deinde dan langzaam uit. De inval van het Belgisch legioen, die nu vastgelegd was op 29 maart, bracht opnieuw de stad in hevige beroering. Immers langs Risquons-Tout zou de grens overschreden worden en het onmiddellijke doel was dan Gent!

Op de melding dat de inval afgeslagen was, reageerde de burgerij vreugdevol, eindelijk zou de rust weerkeren. Alleen de arbeidersklasse dacht daar anders over en wilde het daarbij niet laten. Nog tot 1 april moesten leger, gendarmerie en pompiers herhaaldelijk optreden tegen samenscholingen en manifestaties, waarbij op de allerlaatste dag nog twee doden te betreuren vielen, toen een legergroepje met enige pompiers zich bij een arrestatie in het nauw gedreven voelde en begon te schieten.

Ook later, zoals tijdens de Eerste Wereldoorlog, werd het brandweerkorps nog onder rechtstreeks militair bevel geplaatst. Bij elke dreiging moesten de brandweerlui het leger manu militari helpen.

Naast die militaire opdrachten kregen de „Sapeurs-Pompiers” natuurlijk ook geregeld branden te bestrijden. Eén van de grootste negentiende-eeuwse rampen begon op 30 januari 1838 om 4 u. 's morgens in de fabriek Van der Waeren-Paridoen, die ondergebracht was in het klooster van de paters Augustijnen. Een felle wind maakte het blussingswerk praktisch onmogelijk en bovendien was er een groot gebrek aan water. Het was een zeer strenge winter en de rivieren lagen toegevroren; het was zelfs zo koud dat het water in de slangen en de spuiten bevroor; men bracht warm water aan om de brandspuiten toch enigszins te

ontdooien. Op die manier kon echter niet voorkomen worden dat het vuur oversloeg op de kerk van het klooster. Om 7 u. stortte de toren in; de gewelven van de zijbeuken en alle kostbare voorwerpen konden gelukkig gered worden. De fabriek zelf was één grote puinhoop; op enkele uren tijds waren meer dan 400 werklieden werkloos geworden.

Dergelijke tegenslagen beletten niet dat de Gentse brandweer in de eerste jaren van haar bestaan al zo'n goede reputatie had opgebouwd dat ze ook buiten het stadsgebied ter hulp geroepen werd. Op 18 juli 1839 trokken aldus 36 pompiers met een speciale trein naar Brugge om er mee te blussen aan een grote brand in de hoofdkerk. De Brugse dagbladen spraken vol lof over hun bijdrage.

Die herhaaldelijk gemanifesteerde dapperheid is voor ons mensen van het einde van de twintigste eeuw bijna onbegrijpelijk, als we de verdiensten van deze brandweerlieden bekijken. In 1875 was dat voor de verschillende graden:

Kapitein	jaarwedde van 3000 fr.
Luitenant	jaarwedde van 2100 fr.
Onderluitenant	jaarwedde van 1800 fr.
Sergeant-Majoor	jaarwedde van 1377,5 fr.
Mecanicien	jaarwedde van 1800 fr.
Sergeant 1 ^e klasse	per dag 3,25 fr.
Sergeant 2 ^e klasse	per dag 3,00 fr.
Korporaal 1 ^e klasse	per dag 2,50 fr.
Korporaal 2 ^e klasse	per dag 2,40 fr.
Sapeur 1 ^e klasse	per dag 2,20 fr.
Sapeur 2 ^e klasse	per dag 2,10 fr.
Pompier	per dag 2,00 fr.

Deze wedden lagen — ondanks het gevaarlijke werk — lager dan deze van nachtwakers en politieagenten. Daarbij kwamen nog allerlei afhoudingen voor woning, kleding en de pensioenkas; voor dit laatste was dit, volgens rang, 85 tot 88 centiem per dag! In de loop van de jaren heeft men die lonen wel herhaaldelijk opgetrokken, maar toch bleken ze, gepaard gaand met een strenge dienst, ervoor te zorgen dat elk jaar een massa manschappen deserteerde; elk jaar werd men gedwongen gemiddeld één derde van het personeel te vernieuwen!

Vanaf 1902 moest daarenboven nog 30 centiem per dag gestort worden in de reservekas. Die was nochtans bedoeld om de getalsterkte te behouden. Commandant Welsch had het immers zo geregeld dat wanneer iemand uit eigen

beweging de dienst verliet, hij al zijn hierin gestorte geld verloor. Het aldus vergaarde kapitaal werd wel gebruikt om behoeftige gezinnen van brandweerblieden te steunen of bij te staan in geval van gedeeltelijke of gehele werk- onbekwaamheid. Maar de hoofdbedoeling was voor iedereen duidelijk. Toch bleven de pompiers nog altijd massaal ontslag nemen. Pas na de Eerste Wereld- oorlog zouden een aantal gunstmaatregelen het militaire cachet van de brandweerdienst doen verdwijnen en het werk aantrekkelijker maken.

Maar niet alleen een menselijker aanpak en een hoger loon van de brandweerblieden verbeterden de brandbestrijding, ook het voortdurend aanpassen en verbeteren van het blusmaterieel speelden hierbij een belangrijke rol.

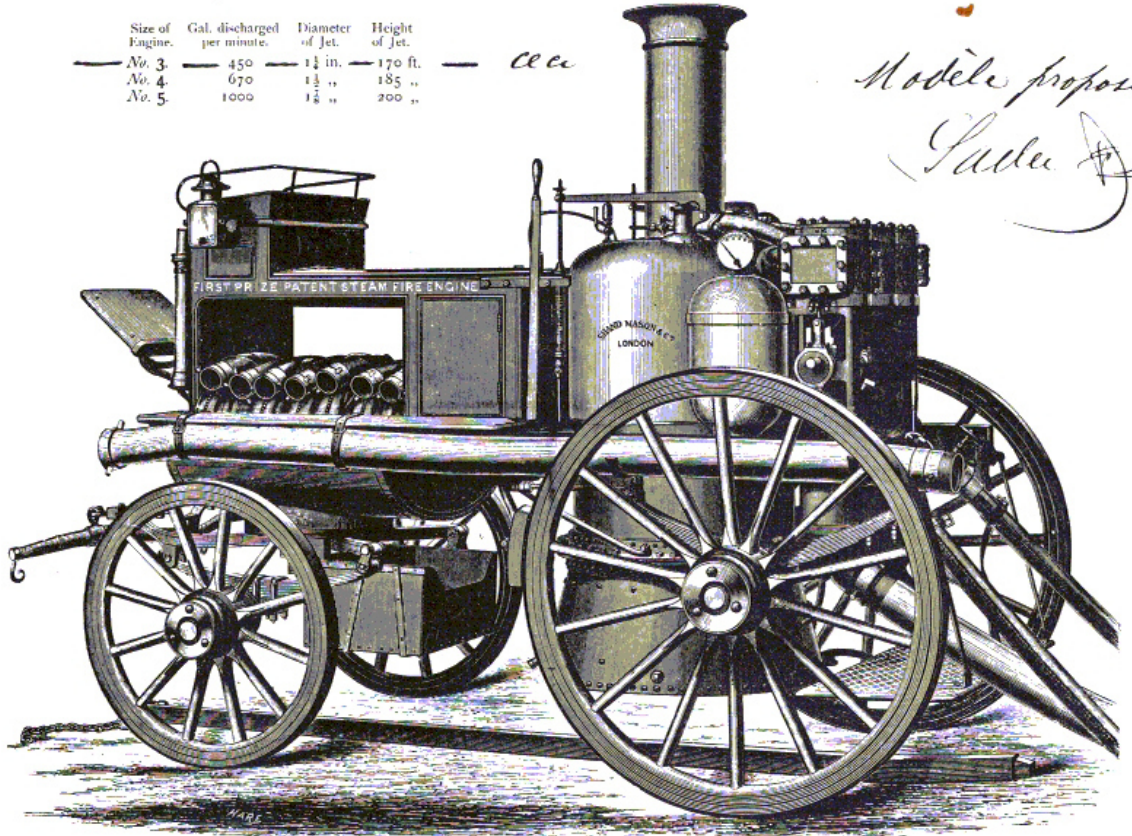
Naast het individuele materieel zoals bijlen, gordels, helmen en brandmantels waren de voornaamste hulpmiddelen waarover de pompiers konden beschikken de ladders en de pompen. Vooral in verband met de brandspuiten was de evolutie in de negentiende en de twintigste eeuw het spectaculairst. Bij de oprichting van de „Gardes-Pompiers” in het begin van de negentiende eeuw was men nog niet veel verder gevorderd dan het model dat door de Noord- nederlander Vander Heijden op het einde van de zeventiende eeuw was vervaar- digd. De grote problemen bij dit type waren enerzijds de aandrijving die zuiver manueel gebeurde, en anderzijds het verplaatsen van die logge tuigen. Om ze zo snel mogelijk op de plaats van het onheil te brengen moest men telkens wagens van particulieren opvorderen, wat natuurlijk kostbare tijd innam. Voor de aandrijving konden sinds de dertiger jaren van de negentiende eeuw stoom- machines aangewend worden. Desondanks duurde het nog tot in 1874 aler de stad Gent zijn eerste stoompompen aankocht. Ze zouden de brandbestrijding beheersen tot in 1924; toen verscheen in de stad de eerste motorpomp.

Ook voor het transportprobleem werd steeds opnieuw naar aangepaste oplos- singen gezocht. Al in 1835 had Commandant Maes een kar laten construeren waarop twee brandspuiten gemonteerd werden en die met het gereedschap erbij tien man kon vervoeren. Nu moest men nog alleen paarden opvorderen! Om eindelijk ook hieraan te verhelpen sloot de brandweer een contract af met de trammaatschappij. 's Nachts mochten de pompiers vier paarden van de „paardetram” gebruiken. Omdat de paardestallen aan de terminus van de Brugse Poort gelegen waren, richtte het brandweerkorps hier vanaf 1878 een nieuwe post op. Bij alarm kon men aldus vlugger de paarden voor de aldaar gestationeerde wagens spannen. Maar met de elektrificatie van het tramnet

SHAND, MASON & CO'S PATENT EQUILIBRIUM STEAM FIRE-ENGINE.

Size of Engine.	Gal. discharged per minute.	Diameter of Jet.	Height of Jet.
No. 3.	450	1 1/4 in.	170 ft.
No. 4.	670	1 1/2 "	185 "
No. 5.	1000	1 3/4 "	200 "

*Modelle proposee
Saede*

THE SUCCESSFUL COMPETITOR AT THE GREAT PRESTON TRIALS ON THE 6th APRIL AND 4th MAY, 1871,
and at GLASGOW ON THE 18th MARCH, 1870;
also WINNER OF THE LARGE SILVER MEDAL AT EDINBURGH, JULY, 1869.

The Equilibrium Steam Fire Engine is fitted with a set of triple pumps, worked direct by a corresponding set of triple steam cylinders, by the use of which a perfect uniformity is obtained in the flow of water through the hose and suction pipes, avoiding all shocks to the Engine or pipes, and producing jets quite as steady as those obtained by pressure from gravitation. The use of three steam cylinders, besides securing the above advantages, enables the fly-wheel to be dispensed with, but

Afbeelding van stoompomp. Bemerkt de handtekening van de toenmalige korpscommandant Saede, die dit type voor aankoop aan het stadsbestuur voorstelde.

en het verdwijnen van de „paardetram” uit het stadsbeeld, werden ook de paarden van de hand gedaan. Van nu af aan werkte het korps uitsluitend met huurpaarden. Om ze zo rendabel mogelijk te gebruiken werden ze ook ingezet bij het vervoer van de zieken en gekwetsten, bij het trekken van het „dievenkarreke”, en bij het transport ten behoeve van de diverse stadsdiensten. Vanaf 1899 beschikte de stad — om de kosten te drukken — over eigen paardestallen. De aankoop van een eerste brandspuitauto in 1909 en de geleidelijke uitbreiding van het wagenpark zouden aan die vervoerproblemen stilaan een definitieve oplossing geven. Toch werd pas in 1934 het laatste paard verkocht.

Gelukkig was men toen al enige tijd geleden verhuisd uit het Geraard de Duivelsteen naar de Academiestraat (5 september 1891). De mogelijkheden voor een groot wagenpark waren in het steen te gering geworden. In de nieuwe gebouwen beschikte het brandweerkorps over drie ruime plaatsen om het materiaal in onder te brengen, over een paardestal en over een goed ingericht atelier om herstellingswerken uit te voeren. Ook de manschappen waren nu beter gehuisvest en het gebouw zelf beantwoordde directer aan zijn bedoeling: vanuit de slaapruijnten kon men zeer snel afdalen naar het blusmaterieel langs een brede trap en bij noodoproepen langs twee glijmasten. Bovendien was er een toren van 21 meter hoogte waar kon geoefend worden in afdalingstechnieken en verder beschikte het complex over een turnzaal voorzien van alle mogelijke toestellen voor de professionele instructie.

Ook in het oproepen van de manschappen bracht men verandering. Vanaf 1876 werden er voor het eerst twee telegraaflijnen geïnstalleerd; ze verbonden de hulppost van het Dok en het huis „Het Vliegend Paard” waar men paarden huurde, met de kazerne. In de volgende jaren werden die lijnen nog uitgebreid, zodat het net weldra de ganse stad overspande. Ook werden er op diverse plaatsen brandmelders geplaatst. Op een tentoonstelling in Parijs in 1881 werden die Gentse verwittigingstoestellen fel opgemerkt.

De toenemende havenbedrijvigheid aan het kanaal Gent-Terneuzen tenslotte maakte ook daar aangepast blusmaterieel noodzakelijk. Vanaf 1882 beschikte de brandweer over een boot, de „Clara”, die uitgerust werd met een stoompomp. En om in die gevaarlijke zone zeer vlug met het nodige gerief ter plaatse te kunnen zijn, richtte men in de Londenstraat, aan de Voorhaven, een afzonderlijke brandweerpost op, bediend door vijftien manschappen onder leiding van een sergeant. Ook elders in de stad had men nog hulpposten: aan het Stapelplein van

het Dok, in het Museum voor Schone Kunsten en in de Koninklijke Opera op de Kouter. Permanent verbleven daar enige manschappen die niet alleen de instelling waar zij ondergebracht waren controleerden, maar ook bij alarm in de onmiddellijke omgeving zeer snel de eerste hulp konden organiseren.

De grote sprong vooruit in de modernisering van de uitrusting kwam er in 1913, ter gelegenheid van de wereldtentoonstelling te Gent. Het gemeentebestuur kocht toen twee auto's aan, één als eerste hulpwagen voor de post aan de Voorhaven en één om op de wereldtentoonstelling zelf in te zetten. Deze laatste, de autopomp „Dennis”, had een debiet van 2000 liter per minuut. Ze werd bediend door 10 man en droeg bovenop een Italiaanse ladder in vier stukken.

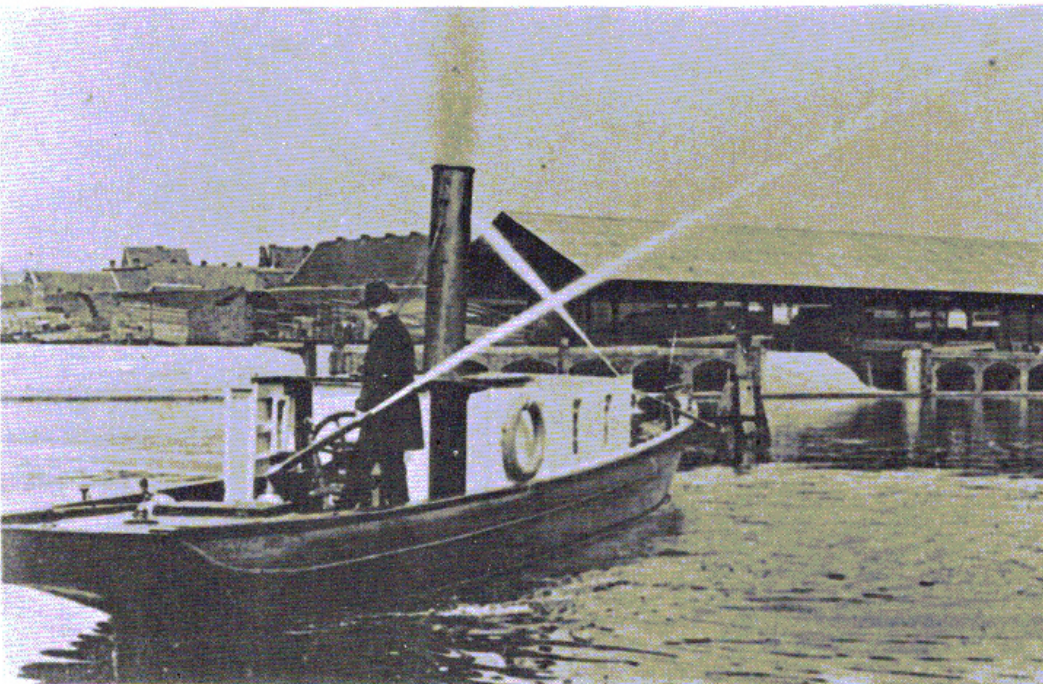

Eerste-hulpwagen met paardenspan.

★ Gand -- Caserne des Sapeurs-Pompiers.

Paardenspannen met stoompomp vóór de Brandweerkazerne in de Academiestraat.

De eerste brandblusboot „Clara” kon door één man worden bediend.

De brandweerpost aan de Voorhaven.

De autopomp Dennis - Begin 1930.

De stoompompen in volle activiteit bij de blussingswerken aan de Voorhaven in 1919.

Nablüssingswerken van de brand van het Stapelhuis - Dok in 1926.

Brand Justitiepaleis in 1926. Aankomst van de brandweer met stoompomp.

Idem - De blussingswerken.

RECENTE ONTWIKKELING SINDS DE EERSTE WERELDOORLOG

Spectaculaire branden zoals deze van het Stapelhuis op het Dok (1919), van het Nieuw Circus in de Lamstraat (1920), van de werkhuizen „Phoenix” (1920), van het Justitiepaleis (1926) en van de Gentse wintervelodroom (1962) liggen zeker nog in het geheugen van vele Gentenaars. Om deze in de best mogelijke omstandigheden te kunnen bestrijden paste de stad nog voortdurend het materieel aan; Gent kon immers als grote stad en als havenstad de recentste technische snufjes in de brandbestrijding best gebruiken.

In deze periode veranderde vooral grondig de status van de brandweerman. Na een jarenlang ijveren, en veel later dan in de andere grote steden Brussel, Antwerpen en Luik werd de 24-uren dienstregeling van kracht (1926). Vanaf 1930 werd de brandweerman in zijn eigen taal aangesproken. Ook de bevelen dienden voortaan in het Nederlands gegeven.

Twee jaar later, in 1932, moest het Gentse brandweerkorps op bevel van het Ministerie van Binnenlandse Zaken zijn wapens inleveren. Hierdoor verloor het definitief zijn militair karakter. Tot nu toe — en dit sinds zijn oprichting in het begin van de negentiende eeuw — had het korps steeds, naast zijn hoofdfunctie, ook bewakingsopdrachten en in tijden van nood zelfs zuiver militaire taken vervuld. Het werd beschouwd als een verlengstuk van de stadspolitie.

Toen vanaf 1965 een nieuwe dienstregeling werd ingevoerd, kreeg de dienst een attractiever karakter. Voortaan werden 12 uur dagdienst gevolgd door 24 uur rust en 12 uur nachtdienst door 48 uur rust. Ook het aantal wekelijkse werkuren verminderde tot 38 per 1 oktober 1979. Het negentiende-eeuwse probleem van de desertie werd vanzelf opgelost; het was aangenamer om werken geworden, het werkklimaat was fel verbeterd.

Na het afschaffen van de hulpposten (in 1963 deze van de Koninklijke Opera en in 1965 deze van de Voorhaven en van het Museum voor Schone Kunsten), stelde zich nu een ernstig probleem in verband met de snelheid van de hulpverlening. De afstanden om de buitenwijken te bereiken, zeker na de ontwikkeling van Groot-Gent, waren zeer groot geworden en de kazerne in de Academiestraat blijkt ook met het toenemend verkeer in de binnenstad een grote rem. Om het zuiden van Gent te bereiken moet men af en toe zelfs op de spitsuren de drukke shopping-wijk (Veldstraat!) doorkruisen en het gebeurt wel eens dat de hulpwagens in de verkeersdrukte kostbare minuten zien verloren gaan.

Op 16 februari 1976 werd dan ook het oude hulpdepot van de Voorhaven in de Londenstraat opnieuw in gebruik genomen. Op die manier kan de brandweer alvast reeds in de kanaalzone vlug optreden. Het gevaar voor branden is hier uitzonderlijk hoog wegens de aanwezigheid van petrochemische bedrijven. In de nabije toekomst zal men ook andere vooruitgeschoven posten oprichten in Rodenhuize, in Sleidinge en in de stad. Het Stadsbestuur heeft verder concrete plannen om de hoofdkazerne eveneens buiten de oude stadskern te plaatsen om sneller te kunnen uitrukken en hulp te bieden.

Hiermee zijn we echter in de „brandende“(!) actualiteit beland. Na honderdvijfenzeventig jaar wordt vandaag en morgen de geschiedenis van de Gentse brandweer verder geschreven. Het is een bewogen geschiedenis geweest, waarin men steeds opnieuw gepoogd heeft zich aan te passen aan de noden van een adequate brandbestrijding. Ook nu gaat die planning ononderbroken verder. Het is een planning waarin technisch vernuft hand in hand gaat met wijs beraad en een goed geconcipieerde organisatie.

KRONIEK VAN DE GENTSE BRANDWEER SINDS 1900

1900

5 juni. Tijdens de staking van de dokwerkers wordt een gewapende afdeling van de brandweer naar het Dok gestuurd. Zij beschikken over een drijvende spuit. Bij een botsing met de politie wordt de havenarbeider Jan De Cock gedood. Tijdens zijn begrafenis wordt aan de Brugse Poort de handhaving van de orde verzekerd door gewapende brandweertuigen.

1901

— Er wordt een overeenkomst voor hulpverlening afgesloten met een aantal randgemeenten, tegen een jaarlijkse vergoeding: Sint-Amandsberg en Ledeberg elk 2000 fr., Gentbrugge 1000 fr., Mariakerke en Drongen elk 250 fr., bovendien dienen de kosten te worden vergoed van elke tussenkomst.

— Over de stad verspreid bevinden zich éénentachtig automatische brandmelders en zeven alarmknoppen.

— 20 mei: openstelling aan de voorhaven (Londenstraat) van een grote hulppost. Voor de zestien (gehuwde) manschappen en hun gezin is een gebouw met zestien woningen opgetrokken. Zij oefenen tevens politiediensten uit in het havengebied. De pompiers-kaaiwachters bezitten handboeien en een alarmtrompet.

1902

Het effectief van het korps omvat:

1 kapitein-commandant	3 sergeanten 2 ^e klas	Totaal: 3 officieren en 84 manschappen
1 luitenant	9 korporaaals 1 ^e klas	
1 onderluitenant	7 korporaaals 2 ^e klas	
1 sergeant-majoor	13 sapeurs 1 ^e klas	
2 machinisten	13 sapeurs 2 ^e klas	
4 sergeanten 1 ^e klas	32 pompiers	

Het personeel is onderverdeeld in vijf afdelingen. De eerste is bestendig in dienst aan de Voorhaven voor het bewaken van de zeevaartinrichtingen. De tweede en de derde zijn om beurt van piket in de kazerne. De vierde bedient de posten aan het Dok, Sint-Pieters en de Opera.

1903

De telegrafische brandmelding heeft een uitgestrektheid van 63 kilometer en bevat 90 brandmelders.

1904

De post van Sint-Pieters wordt overgebracht naar het Museum voor Schone Kunsten.

Er wordt een nieuwe stoomspuit „Hercules” aangekocht bij het huis Bédouwé te Luik. Kostprijs: 36 280 fr.

De Gentse brandweer beschikt dan over vier stoomspuiten: de „Schelde”, de „Leie”, de „Hercules” en een drijvende pomp.

1907

5 septenber. De Gentse brandweer wordt ter hulp geroepen voor het bestrijden van een grote brand in de Antwerpse haven.

In dit jaar wordt de honderdste verjaardag van het korps gevierd.

De brandweer krijgt het bezoek van een Chinese delegatie.

1908

In de gemeenteraad van 30 december wordt een loonsverhoging van 0,25 fr. toegestaan voor lonen van minder dan 3 fr. per dag.

1909

Er wordt een tweedehandsauto aangekocht voor de eerste hulp.

1911

— De kas der vergoedingen, die gesticht was op 1 januari 1903 wordt afgeschaft en de soldij van de brandweerlieden zal met ingang van 1 januari 1912 per dag 3 fr. bedragen.

— De eerste hulp wordt sedert juli 1910 verzekerd door een hulptrein getrokken door paarden en een autopomp. Het gebruik van de auto lijkt problemen op te leveren: de volle banden geven zoveel trillingen door dat men herhaaldelijk breuken vaststelt aan de gevoelige toestellen op het voertuig.

1912

- De brandweer staat geregeld de politie bij, onder meer tijdens de staking van de dokwerkers tussen 2 en 26 april. Dagelijks worden er tien pompiers naar de haven gezonden om met politie en gendarmerie de ordehandhaving te verzekeren.
- Verder rukt het korps op 3 en 4 juni, bij de wetgevende verkiezingen, verschillende keren uit om betogers met waterstralen uiteen te drijven.
- Bij reddingsoefeningen, gedemonstreerd op 1 mei gedurende het bezoek van de officieren van het 2^e bataljon van het 2^e Jagers te voet, valt pompier Achiel Bayens bij het afdalen van de derde verdieping met koord, van ongeveer vijftien meters hoog; hij raakt hierbij dodelijk gekwetst en sterft nog dezelfde dag.

1913

- Het effectief van het korps wordt met dertig man verhoogd en het materieel uitgebreid met de autopomp „Dennis” en een derde auto. Dit onder meer om de hulppost op de wereldtentoonstelling uit te rusten.
- De Gentse brandweerininstallaties worden door Belgische en buitenlandse brandweerverstegen bezocht, ter gelegenheid van het Internationaal Congres van de Belgische Brandweerkorpsen.

1914-1917

- Met de oorlogstroebelen krijgen de pompiers speciale opdrachten te vervullen: de orde handhaven onder de vluchtelingen, vervoerdiensten verrichten voor de Duitsers, materieel ter beschikking stellen van de bezetters en ter hulp snellen bij bombardementen.
- Nog in 1914 wordt er een gebouw opgericht nabij de Meeuwstraat. Het fungeert als hulppost en staat telegrafisch in directe verbinding met de kazerne van de Voorhaven. Samen met de brandweerlieden van deze laatste post, staat het personeel in voor de bewaking van de hangars. Sinds de Duitse bezetting waren er hier immers dubbel zoveel schildwachten nodig.
- 13 oktober 1914. Op bevel van de Duitsers worden al de wapens en de munitie naar het Gravensteen overgebracht.
- Op 3 december 1916 ziet pompier Roman drie goederenwagens in de Voorhaven inrijden op een Duits gespan dat op de spoorlijn staat. Hij wil het nog weghalen, maar wordt er samen met één van de paarden door de zware tuigen verpletterd.

1918

- De Duitsers hebben bedreigd bij hun aftocht alle bruggen in de stad op te

blazen. Om hiertegen voorzien te zijn, is de stad in wijken verdeeld, met volgens belangrijkheid het nodige personeel en materieel:

Klein Dok, 10 man met een stoompomp;

Heuvelpoort, idem;

Farmanplein, 4 man met een handpomp;

Heirniswijk, idem;

Brusselse Steenweg, idem;

Wijk Ekkergem, idem;

Algemene kazerne, 6 man met een auto en een handpomp.

Wat voorzien was, gebeurt: de bruggen worden opgeblazen; er moeten drie grote branden bestreden worden, op 4 november aan het Klein Dok, op 8 november aan het Houtdok en op 9 november in Port Arthur.

— Op 12 november is de toestand genormaliseerd, de brandweerlieden en het materieel zijn terug in de kazerne. De voornaamste schade blijkt aan de drijvende pomp toegebracht te zijn — ze werd op 8 november door de Duitsers in de grond geboord — en aan de telegrafische dienst, waarvan de draden op verschillende plaatsen gebroken zijn.

1919

— Op 1 januari omvat het korps nog slechts 46 man. Naarmate de brandweerlieden terugkeren van het leger, neemt dit aantal weer toe, zodat er op 31 december weer een normaal effectief geteld wordt:

2 officieren	14 korporaals	
2 adjudanten	37 sapeurs	
1 sergeant-majoor	29 pompiers	Totaal:
10 sergeanten	3 mecaniciens	98 manschappen.

— De jaarwedden van heel het personeel worden gevoelig verhoogd, voor hen die geen 2500 frank per jaar verdienen zelfs met 60%! Ook de andere vergoedingen (zoals voor buitengewoon werk en dergelijke) worden aangepast.

— Vanaf 1 okt. krijgt het korps 1 verlofdag op drie werkdagen (vroeger 1 op 4). Daartoe wordt de ganse brandweergroep in drie afdelingen verdeeld en krijgt de dienst een nieuwe ordening:

eerste dag: piket;

tweede dag: wacht;

derde dag: vrij.

Bovendien wordt er een jaarlijks verlof ingevoerd. Voor de onderofficieren en de mecaniciens zeven dagen, voor de korporaals en de pompiers vijf.

— De vergoedingen van de gemeenten Ledeberg, Gentbrugge en St.-Amands-

berg worden vanaf 1 januari van 2000 op 4000 frank gebracht. De andere gemeenten die geen overeenkomst hebben met Gent, moeten voortaan 500 in plaats van 250 frank betalen per tussenkomst.

— Het materieel wordt uitgebreid met de autotrekker „Isotha-Franchin”, die bij het Amerikaanse Rode Kruis aangekocht is. Hij wordt gebruikt om er een stoompomp aan vast te hechten. Het pompschip is uit het kanaal Gent-Terneuzen gelicht, maar blijkt op de brandpomp na volkomen onbruikbaar.

— De schildwachten van de Voorhaven en van de Haven worden herbewapend met revolvers.

— Op 19 juni komt brandweerman De Bruyne bij de grote brand aan het Stapelhuis op het Dok om het leven.

1920

Bij decreet van 4 februari wijst de Franse Republiek de medaille tweede klasse van de Franse Erkentelijkheid toe aan de vlag van de Gentse brandweer. Dit omdat de pompiers, ondanks het verbod van de Duitse bewakers, de Franse krijgsgevangenen in het Gentse geholpen hebben.

1922

In augustus wordt het korps van nieuwe wapens voorzien. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken overhandigt 120 geweren „Gras” en dan nog eens 10 geweren „Browning” aan de brandweer. Die laatste tien zijn bestemd voor de schildwachten aan het Stapelhuis en aan de hangars van de Voorhaven en de Haven.

1924

— Het aantal jaarlijkse verlofdagen wordt verhoogd tot 12 voor de sergeanten en de mecaniciens en tot 10 voor de korporaals en de pompiers.

— Het telegrafisch net bestaat thans uit vier stroomkringen. De eerste bevat 25 kilometer draad en er zijn 40 brandschellen en twee brandweerposten aangesloten. De tweede bevat ook 25 kilometer draad en er zijn 37 brandschellen en twee brandweerposten aangesloten. De derde heeft een lengte van ongeveer 15 kilometer en draagt 6 brandschellen en één brandweerpost. De vierde vormt eveneens een gesloten stroomkring. Het telefonisch net heeft een lengte van 4 kilometer en er zijn vier private telefoons op geplaatst.

— De post van de Port-Arthurlaan wordt op 16 oktober afgeschaft. Hij was opgericht in 1914 vooral om meer bewakingsopdrachten in de haven te kunnen uitvoeren. Nu bewijst hij geen enkele dienst meer, daar hij in feite maar een paar

honderd meter van de hulpkazerne in de Londenstraat verwijderd ligt.

1926

Alhoewel er in 1920 een voorstel was gedaan door de Landelijke Centrale der Arbeiders van Openbare Diensten, wordt nu pas op 1 januari de 24-urendienstregeling van kracht.

1931

Het effectief is gestegen tot 130 manschappen en dit voor een bevolking van 170 576 inwoners (31 december 1931). Het bevat:

1 kapitein-commandant	9 sergeanten	
1 luitenant	18 korporaaals	
2 onderluitenanten	16 autogeleiders	26 pompiers
1 sergeant-majoor	53 sapeurs	3 mecaniciens

1932

Het Gentse brandweerkorps wordt op bevel van het Ministerie van Binnenlandse Zaken volledig ontwapend.

1936

Voor de eerste keer vindt een cursus voor kandidaat-brandweerofficieren plaats in de kazerne van de Academiestraat. Bij deze gelegenheid wordt er een boekje uitgegeven met „Eerste begrippen”, geschreven door de luitenanten F. Gooris en R. Galasse.

1940

— Het land verkeert in mobilisatietoestand, de legerdienstplichtigen blijven evenwel ter plaatse gelegerd. Bij het binnenrukken van de vijand in de stad ontstaan er grote moeilijkheden: de bruggen worden opgeblazen en de telefonische en telegrafische verbindingen raken in de knoei.

— Op 13 mei bestoken Duitse piloten het Sint-Pietersstation. In de meubelfabriek De Taeye op de Stroplaan breekt brand uit en tijdens de blussingswerken bombarderen de Duitsers opnieuw, gelukkig zonder erg voor het personeel en het materieel.

— Op 17 mei verlaten 112 leden van de brandweer de stad om zich bij het leger te voegen. Door het inlijven van 15 hulppompiers komt de getalsterke op 34 man! Vanaf 19 mei echter beginnen de brandweerlieden reeds terug te keren en op 1 oktober omvat 't korps weer 128 man, met daarnaast nog 150 hulppompiers.

30

— Sinds 16 juli staat de Gentse brandweer onder het rechtstreeks bevel van de bezetter. Op last van Majoor Raue, de nieuwe chef, worden er drie nieuwe hulpposten opgericht: in de Openluchtschool, aan de Meulestedekaai en in de Panterschipsstraat. Het effectief wordt tot 280 man opgedreven. De 24-uren dienst is afgeschaft en er wordt een nieuwe, op militaire leest geschoeide dienstregeling doorgevoerd.

Het betekent een ware dictatuur: geen enkele beslissing mag worden getroffen zonder toelating en geen enkele brief mag worden verzonden zonder Duitse tegenhandtekening. Met het verdwijnen van Majoor Raue in 1941 wordt de dienst weer onafhankelijker.

1946

Op 1 januari bestaat het korps uit:

1 commandant	20 autogeleiders	
2 luitenanten	38 sapeurs	
2 onderluitenanten	33 pompiers	
2 adjudanten	30 hulppompiers	
7 sergeanten	3 werklieden	Totaal:
16 korporaals	1 hulpbediende	155 man.

1950

De Gentse brandweer wordt uitgerust met een radiotelefonische ontvangst- en uitzendinstallatie, die bestaat uit een vaste post in de hoofdwacht en zes mobiele posten, die aangebracht zijn op vier brand- en op twee ambulancewagens. Deze installatie met een reikwijdte tot 20 kilometer laat een onderling contact tussen die verschillende posten toe.

1951

— Er is een hogedrukpomp aangekocht, die tot het meest gemoderniseerde blusmaterieel behoort in Europa. Ze is uitgerust met een watertank van 1800 liter, met flessen vloeibaar koolzuur en met een vergaarbak van 180 liter schuimgevend produkt en heeft een debiet van 2600 liter per minuut.

— Het wagenpark omvat nu reeds 21 voertuigen: drie eerste-hulpauto's, drie autopompen, een hogedrukpomp, twee autoladders, een kraanwagen, drie ambulancewagens, vier vrachtwagens en vier personenwagens.

1955

Het korps wordt weer uitgebreid, nu al tot 207 eenheden. Daarom worden er aan

de kazerne diverse verbouwingen uitgevoerd die daardoor noodzakelijk bleken.

1958

Alle hulpwagens worden uitgerust met de reglementaire tweetonige geluidsignalen en voorzien van moderne verstuivings- en schuimplansen. Twee versterkers zorgen ervoor dat het mogelijk is bevelen en richtlijnen op langere afstand te geven.

1959

Er is een autopomp met schuimininstallatie en een brandweerwagen met poederinstallatie aangekocht. Vooral deze laatste moet dienen om efficiënt in te grijpen in de gevaarlijke kanaalzone.

1960

De kazerne van de Academiestraat kan de aangroei van het wagenpark niet meer aan: dit jaar is een moderne eerste hulpwagen en een slangenwagen aangekocht. Vandaar dat er een nieuwe in- en uitrij aangelegd wordt op de door het Stadsbestuur aangekochte aanpalende percelen.

1961

— De brandweer neemt twee draagbare radiotoestellen in gebruik. Het doorgeven van bevelen geschiedt hiermee veel sneller en nauwkeuriger.

— In de kazerne van de Academiestraat wordt het hulpcentrum „900” ingericht. Daartoe plaatst men vier speciale telefoontoestellen, die gekoppeld worden aan zes bandopnemers. Daarnaast staat het centrum via een rechtstreekse binnenlijn in verbinding met de telefooncentrale van de politie.

1963

— Op 13 mei wordt bij Collegebesluit de post Koninklijke Opera afgelast.

1965

— Weer is er een grondige aanpassing van het effectief nodig, nu al tot 318 manschappen. De verhoging gebeurt vooral in de branddienst, niet zozeer in de administratief-technische dienst. (Zie tabel hiernaast.)

Deze personeelsuitbreiding is een gevolg van de nieuwe dienstregeling, die na 12 uren dagdienst, 24 uren rust voorschrijft en na 12 uren nachtdienst, 48 uren rust.

— De permanente hulpposten in de Voorhaven, opgericht in 1901, en in het Museum voor Schone kunsten, opgericht in 1904, worden nu weer afgeschaft.

<i>Personeel op</i>	<i>31.12.64</i>	<i>31.12.65</i>
kapitein-commandant	1	1
kapitein	2	3
luitenant	4	5
adjudant	4	9
eerste sergeant	2	4
sergeant	14	24
korporaal	36	40
eerste autobestuurder		16
mecaniciën		
autobestuurder-mecaniciën	51	45
brandweerman	110	156

1966

— Op 2 december, bij de brand van het meubelbedrijf Defenin in de Achterstraat te Sint-Amandsberg, raken meerdere brandweerlieden gekwetst. Bij de overbrenging naar het ziekenhuis overlijden sergeant Lucq en brandweerman D. Vissers.

1968

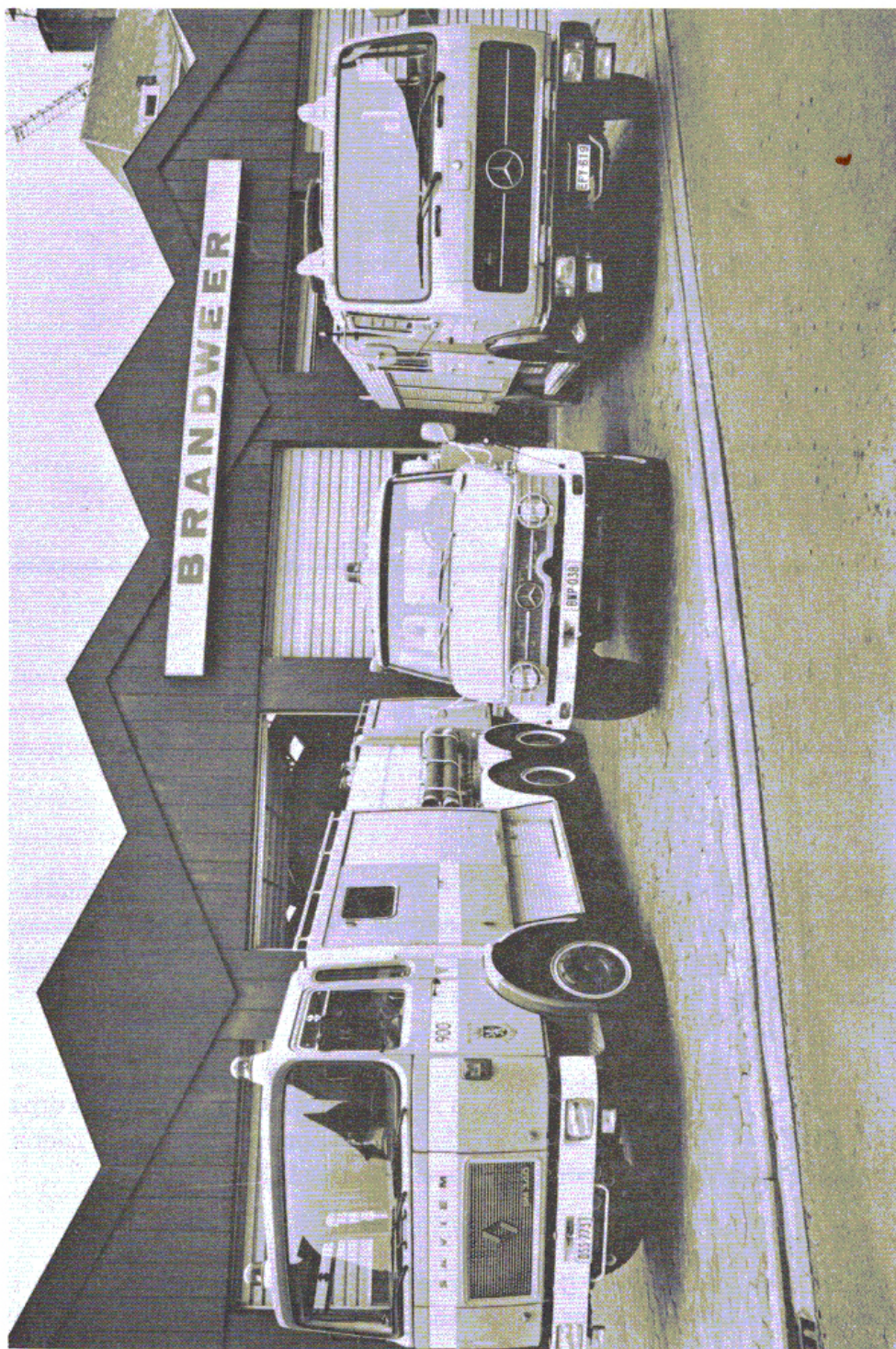
— De radio-telefonische apparatuur wordt volledig vernieuwd. De vaste zender-ontvanger van de brandweer en het hulpcentrum „900” bevindt zich voortaan op de Boekentoren van de Rijksuniversiteit. Hierdoor verkrijgt hij een groter bereik. Ook worden er mobiele ontvangers aangekocht.

1969

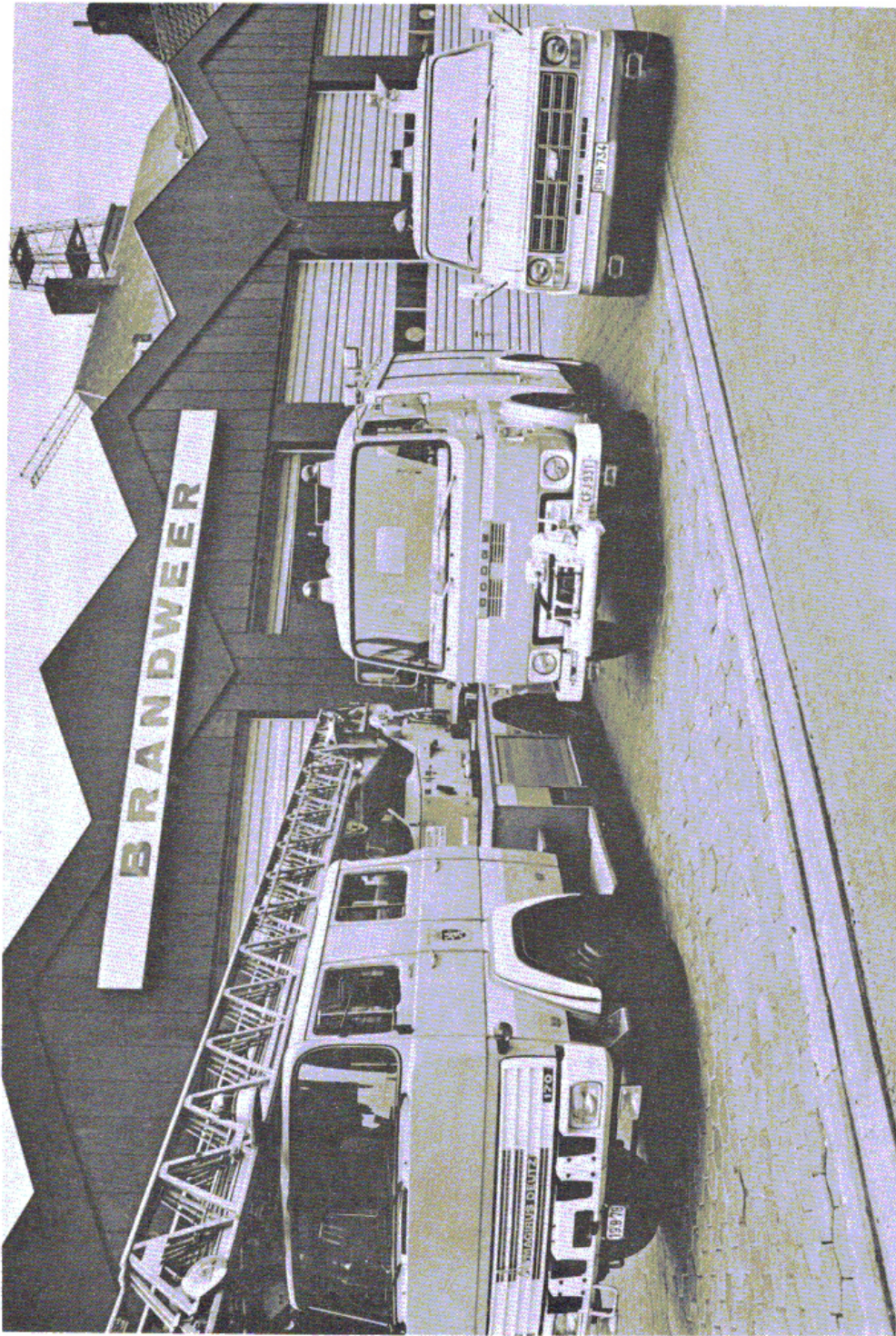
— Wegens de spectaculaire toename van het aantal branden moet het korps weer uitgebreid worden, van 330 naar 357 manschappen. Vooral het aantal niet-gegradueerde brandweerlieden stijgt, van 148 naar 171.

1972

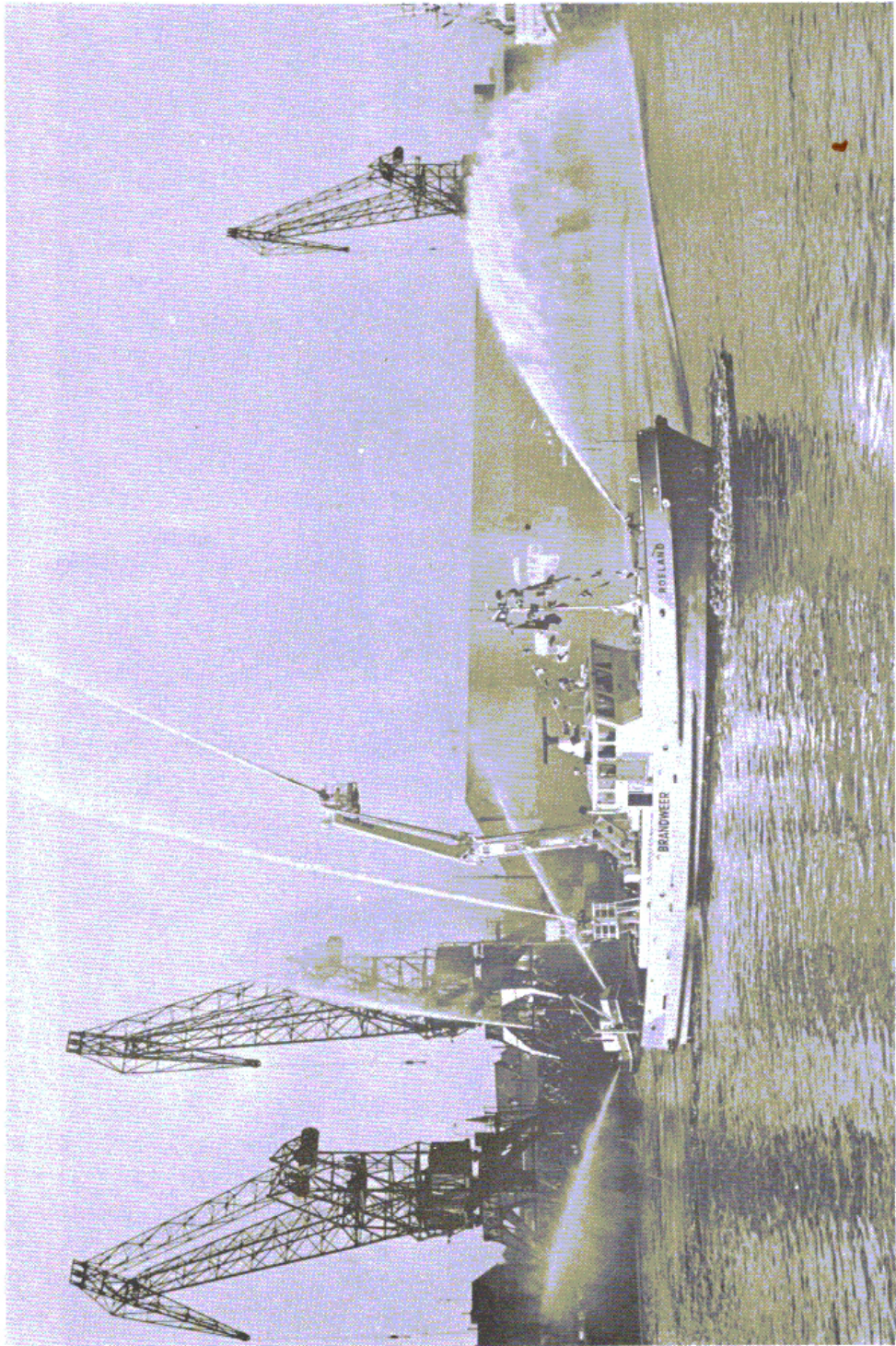
— Men start met cursussen in gesproken vreemde talen. De eerste cyclus is gewijd aan het Frans. Deze lessen zullen de pompiers in staat stellen om telefoongesprekken in vreemde talen te kunnen voeren.

Laatste aanwinsten van rollend materieel. V.l.n.r. : zware autoschuimpomp met tank 6000 l schuimvormende vloeistof — poederbluswagen — halfzware autopomp met watertank.

Autoladder 30 m — Materieelwagen — Snelle interventiewagen voor bevrijding van personen gekneld in voertuigen bij verkeersongevallen.

10 oktober 1978: Brandblusboot „Roeland“ in actie na de plechtige overdracht aan de Stad Gent door de h. Rik Boel, Minister van Binnenlandse Zaken.

— Op initiatief van de Koninklijke Belgische Brandweerefederatie, richt het korps op de 10^e september voor het eerst een opendeurdag in. Er worden 750 bezoekers geteld.

1975

— Per 1 januari is de 40-urenweek ingevoerd. Mede ingevolge de uitwerking van een nieuw reglement betreffende de organisatie van de brandweerdienst worden 52 nieuwe personeelsleden aangeworven. Het korps telt nu 435 manschappen.

— Ingevolge datzelfde reglement zijn de graden aangepast: de commandant krijgt de graad van majoor; de drie kapiteins worden kapitein-commandant; de vier luitenanten worden kapitein.

— De nieuwe houten loods in de Molenaarsstraat, die dient als bergplaats voor de auto's, is in het begin van het jaar in gebruik genomen. Een ander gebouw achter deze loods en uitgevend op de binnenkoer van de kazerne werd in 1974 opgetrokken. Het is bestemd voor nieuw sanitair, slaapplekken voor het personeel en als magazijn voor klein materieel. De laatste voltooiingswerken dienen er nog aan verricht te worden.

1976

— Sinds 1970 bestaan er plannen om vooruitgeschoven brandweerposten op te richten, met de bedoeling de Gentse agglomeratie nog beter te kunnen bedienen. Alles bevindt zich nog in de planningfase. Deze posten zullen zijn: op de rechterkanaaloever: post Rodenhuize; op de linkerkanaaloever: post Sleidinge; in het westen van de stad: plaats nog nader te bepalen.

Eén hulpkazerne wordt op 16 februari al in gebruik genomen: de oude post Voorhaven, in de Londenstraat.

1978

— Voor de tweede maal in zijn geschiedenis krijgt de Brandweer een brandblusboot.

Op 10 oktober 1978 wordt dit schip op plechtige wijze door de heer R. Boel, Minister van Binnenlandse Zaken, overgedragen aan het Stadsbestuur.

De brandblusboot, eigendom van de Brandweer, krijgt de naam „ROELAND”.

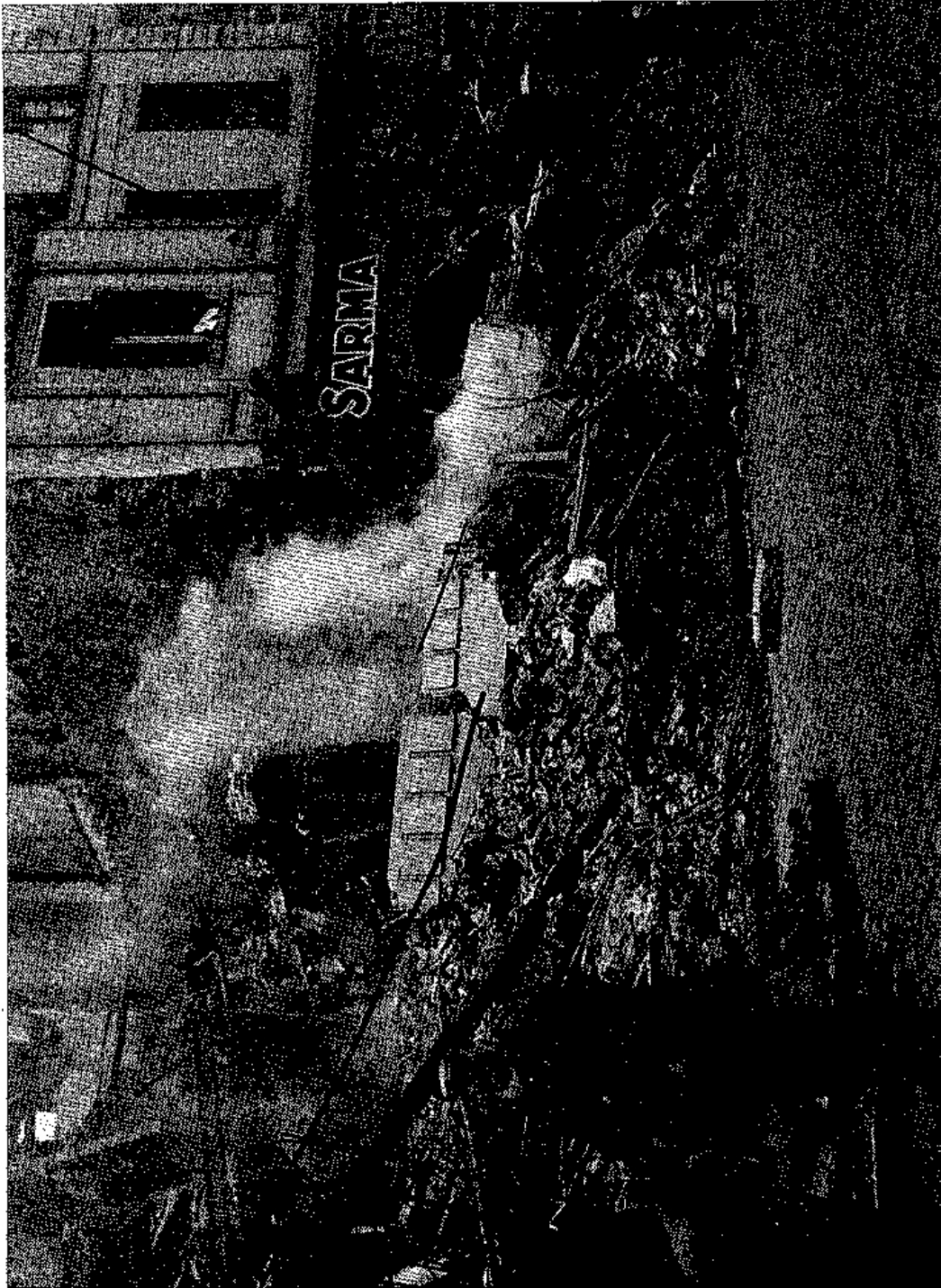
1979

— Op 4 oktober in de late avond ontstaat er brand in de kazerne als gevolg van blikseminslag. Het vuur vernielt het dak van het hoofdgebouw in de Academiestraat. 's Anderendaags meldt een krant „De brandweer was vlug ter plaatse...”

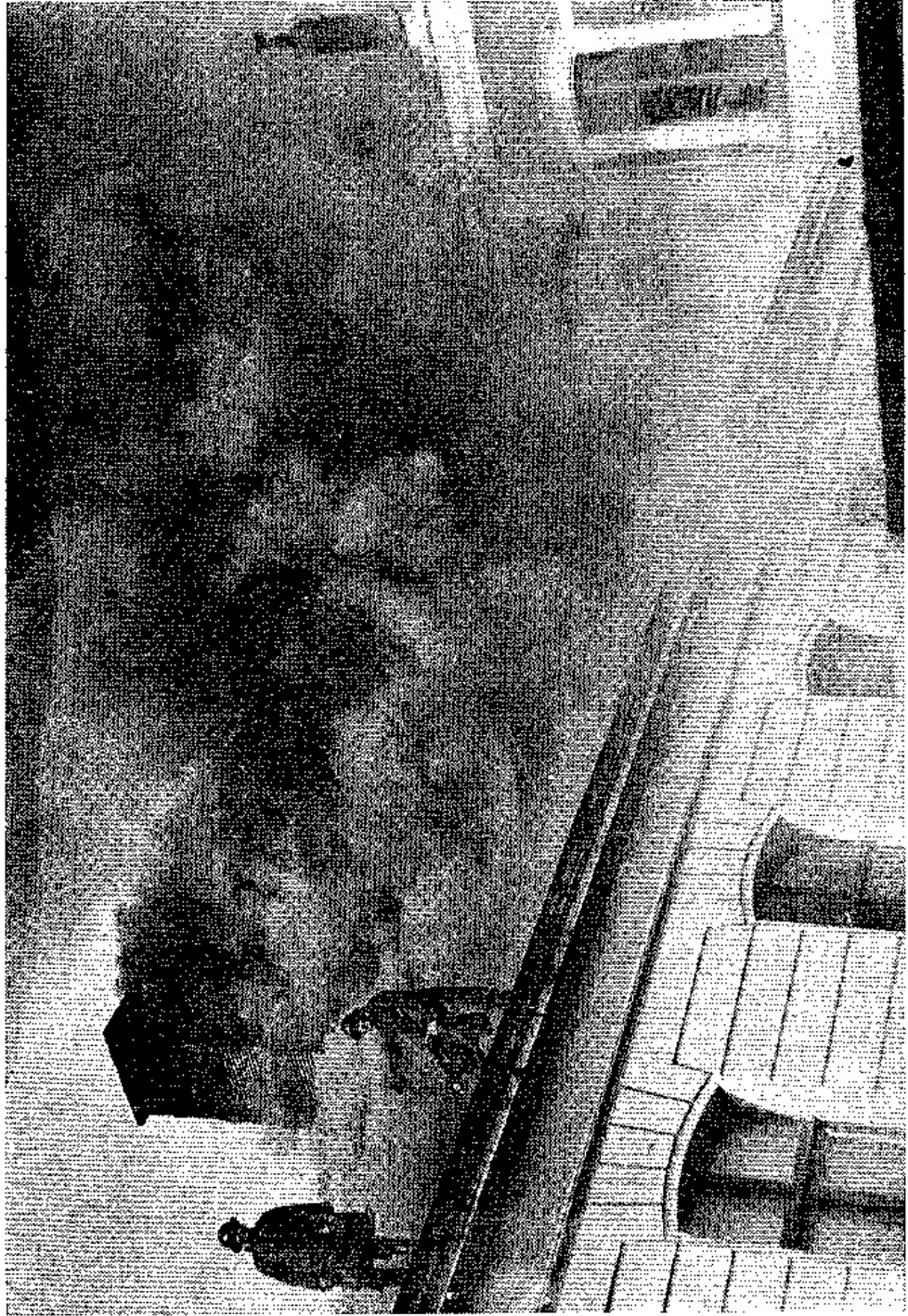
ENKELE
GROTE BRANDRAMPEN
IN HET GENTSE

1909: Burgstraat

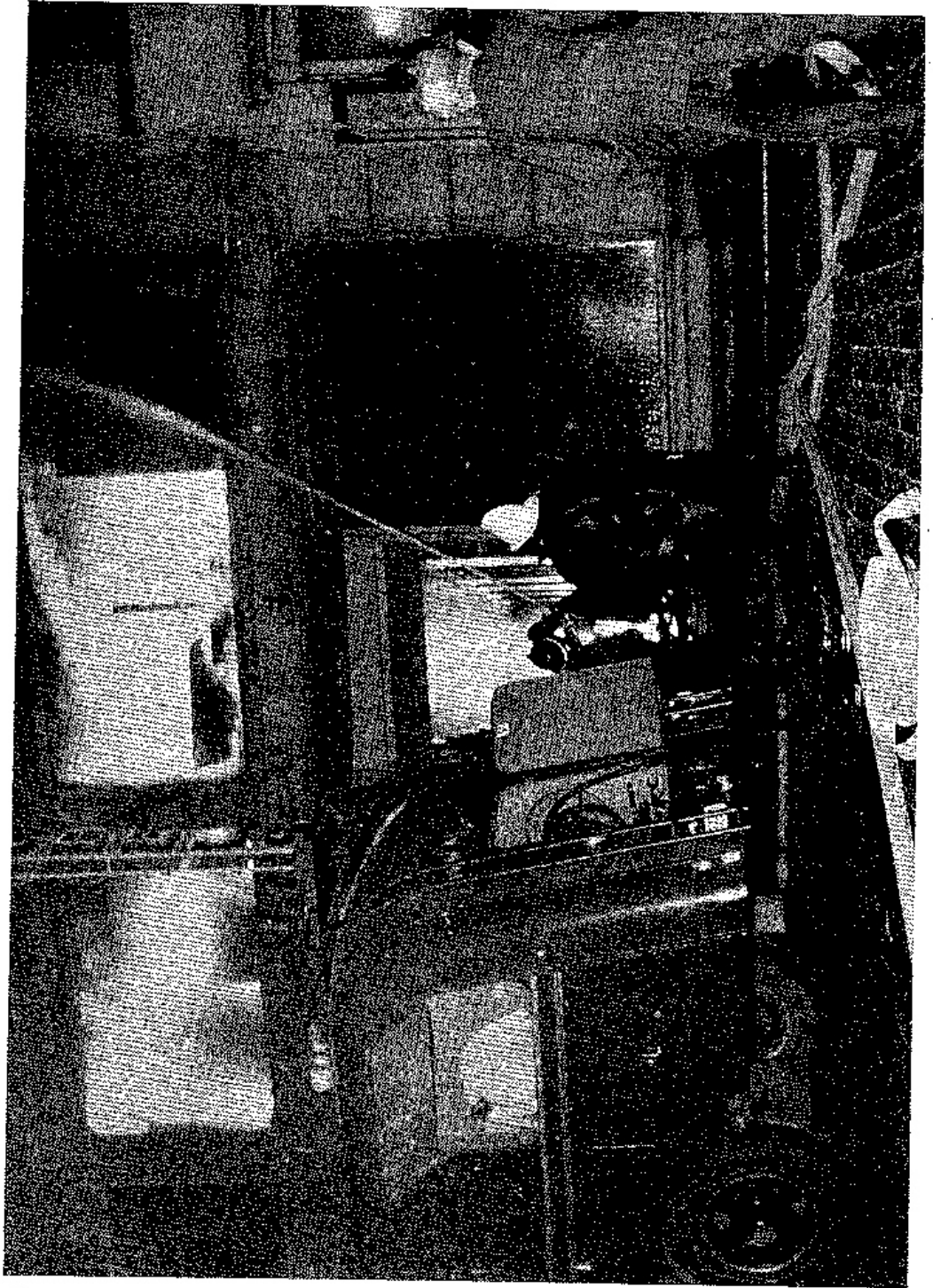
1947: Sarma, Koornmarkt

1947: Oud weeshuis op de Martelaarslaan.

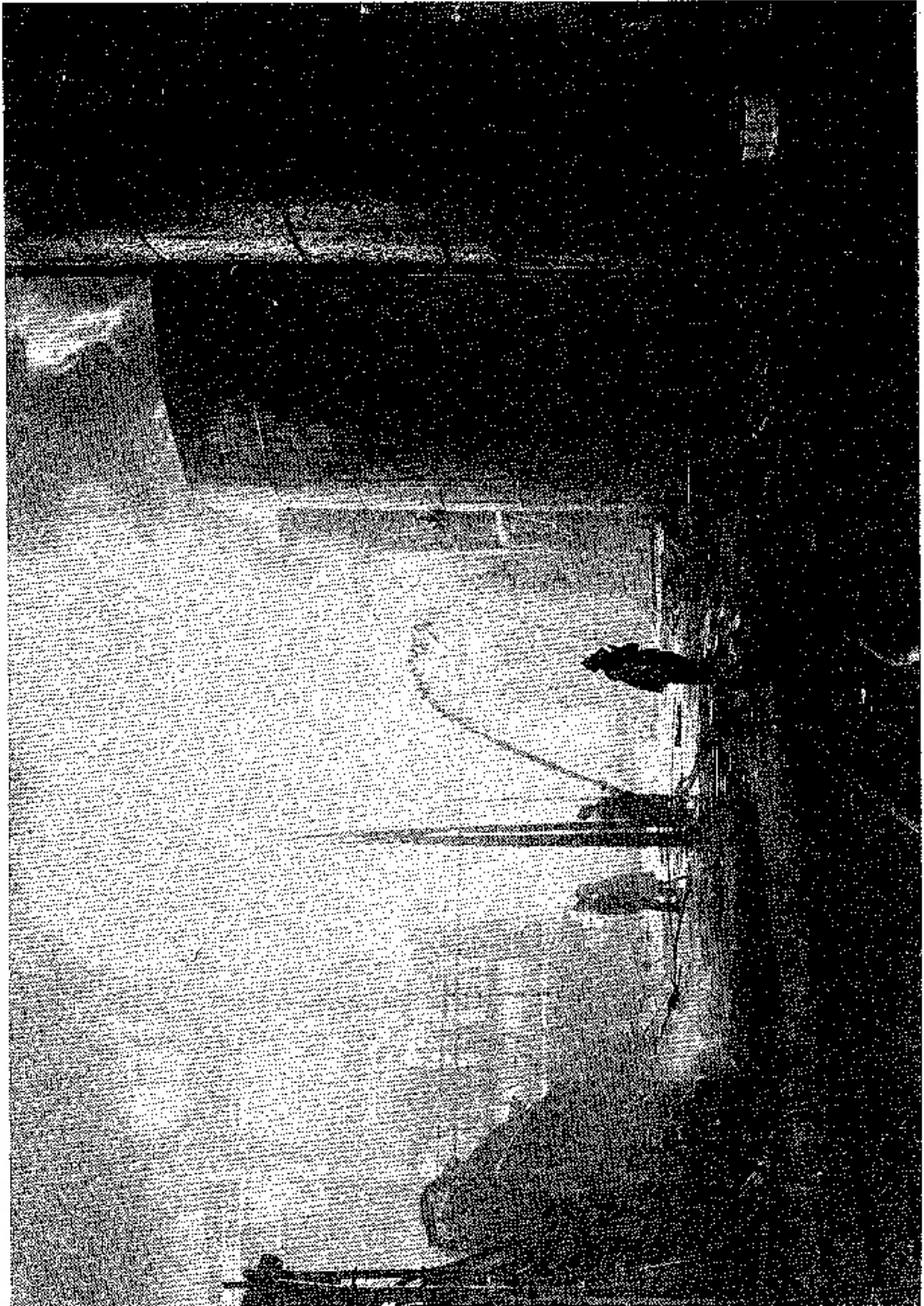
1948: Fabriek Antheunus, Ham.

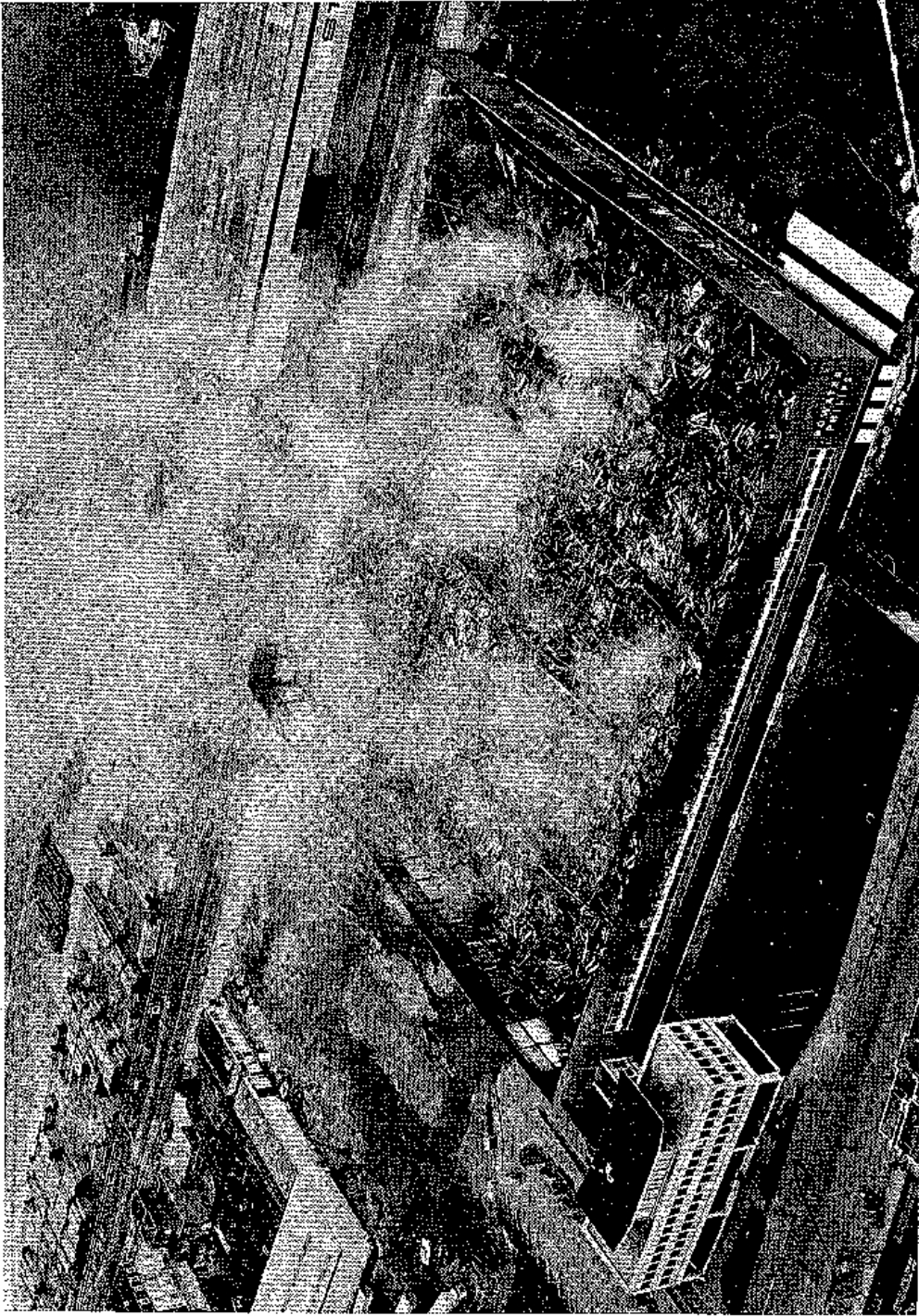
1957: Duizend Meubels, Gouden Leeuwplaats.

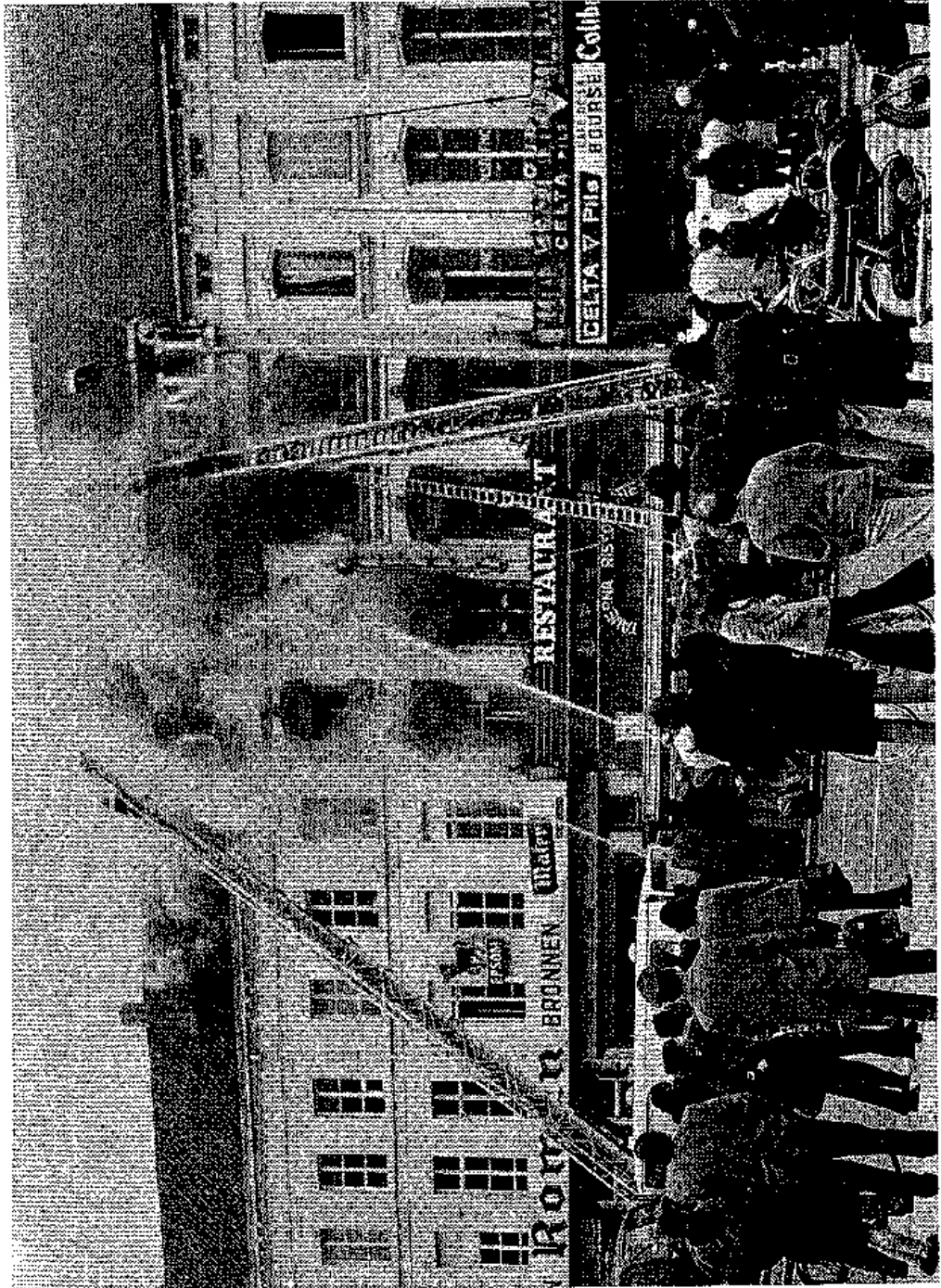
1962: Het Gentse Kuipke.

1962: Zeizate Chemie

1970: Bowater Philips

1974: Restaurant „Da Gianni”, Wilsonplein.

DE GROTE BRANDEN VAN DE XXe EEUW... DE KRANTEN RAPPORTEREN

Brand van het Stapelhuis op het Dok, 19 juni 1919.

In één van de houten loodsen naast het stapelhuis aan het Dok lagen al enige tijd balen jute opgeslagen. Op 19 juni rond 02 u. 45 vatten ze door zelfontbranding vuur. In weinige ogenblikken stond de zestig meter lange houten loods in lichtelaaie. De brandweer onder leiding van Kapitein-Commandant Galasse en Luitenant Van der Beken was wel vlug ter plaatse, maar bij haar aankomst sloegen de vlammen al over naar het aanpalend middenstuk, een drie verdiepingen hoog massief gebouw in rode baksteen, het hoofdstapelhuis, algemeen bekend onder de naam „Chapitre XII”. Het werd door de toldienst gebruikt voor het bergen van koopwaren waarop men inkomende rechten diende te betalen.

Het vuur vond een doorgang langs de bovenbouw van de inrijpoort. Hierin waren er een zestal grote openingen uitgespaard die dienst deden als kooien voor de ophalers van de waren. Het houtwerk van deze ophaalkooien was een gemakkelijke prooi voor de vlammen. Door de tocht in deze openingen werden ze nog aangewakkerd en bereikten weldra het dak. De zware rook en het hoogopslaande vuur werden tot ver buiten Gent opgemerkt.

Het kurkdroke houtwerk en de licht brandbare koopwaren maakten de bestrijding vrijwel nutteloos. Om 03 u. 45 voorzag men al dat elke poging om zelfs maar een deel van het gebouw te redden, vruchteloos zou zijn.

Van het ogenblik af dat het hoofdgebouw vuur vatte, trachtten de belanghebbende en bereidwillige burgers onder leiding van de verificateur Praets zoveel mogelijk koopwaren naar buiten te brengen. Maar wegens de snelle uitbreiding van de haard moesten ze zich tot het gelijkvloers beperken. Een honderdveertigtal

vaten wijn, kruiden, sterke dranken en nog andere waren konden aldus gered worden. Maar tijdens deze onderneming raakten al een tweetal personen licht gekwetst. En toen om 03 u. 50 een deel van het dak instortte, gebod Schepen De Weert die bergingswerken te staken. Hij verzocht enkele soldaten die op de kaai aanwezig waren voor de ordedienst, ook weg te trekken. En inderdaad die kaai was nog maar pas ontruimd of er vond een geweldige instorting plaats waar twee pompiers onder bedolven geraakten. Ze bespotten daar de noordoostelijke vleugel van het gebouw, in de hoop het vuur te omschrijven en het overslaan naar de aanpalende tweede houten loods te beletten.

Onmiddellijk snelden soldaten en burgers de ongelukkigen ter hulp. De ene kon zich nog zelf bevrijden en ontkwam ongedeerd. Doch met zijn makker was het erger gesteld. Het slachtoffer Gustaaf De Bruyne, een veertigtal jaar oud, gehuwd en vader van een kind, gehecht aan de kazerne van de Voorhaven, werd weldra bevrijd. Maar een bijgeroepen militair verpleger van het Rode Kruis kon slechts de dood vaststellen.

Om 04 u. 30 brandde drie vierde van het hoofdgebouw. Om 5 u. kon de bevelhebber verzekeren dat alle gevaar geweken was en het vuur omschreven. Heel het hoofdstapelhuis was toen echter uitgebrand, de schade was aanzienlijk en werd op ongeveer één miljoen geraamd.

Brand van het Nieuw Circus op 12 december 1920.

Zondagmorgen rond 03 u. 30 ontdekte de portier van het Nieuw Circus een brand en verwittigde de pompiers. Al het zwaar materieel en de nodige manschappen onder de leiding van Kapitein-Commandant Galasse en Luitenant Van der Beken werden ogenblikkelijk ter plaatse gestuurd. Het gebouw bood echter speciale problemen: het stond met zijn twee ingangen — één langs de Lamstraat en één langs de Sint-Pietersnieuwstraat — middenin een groep handelshuizen. Er was dan ook een wilde paniek ontstaan onder de bewoners van die aanpalende huizen. Radeloos wilden ze meubelen versleuren en andere waardevolle voorwerpen wegbrengen. De officieren van de brandweer en politie-commissaris Wauters wisten hun schrik toch enigszins tot bedaren te brengen. Een vlug overzicht van de brand leerde Kapitein Galasse dat het gebouw niet meer kon gered worden en dat men beter de uitbreiding van het vuur kon bekampen. Vijftien lansen wierpen stromen water over en rond de vuurhaard. Tien ervan werden door de zware autopomp en twee grote stoompompen bediend, die het water uit de nabijgelegen Schelde putten; de vijf andere waren

op de stadswaterleiding aangesloten. Om 04 u. 30 waren de pompiers erin geslaagd alle gevaar voor verdere uitbreiding te weren en konden ze aan het blussingswerk van het Circusgebouw zelf beginnen. Om 08 u. 15 bleek de brand geblust en trok het gros van de manschappen met het zwaar materieel terug naar de kazerne. Een post van drie man bleef te plaatse om een heropflakking van het vuur te voorkomen.

De schade was zeer groot. Het gebouw alleen al kostte een half miljoen en was totaal vernietigd. Maar ook al de stoelen, de tafels, de banken, de bibliotheek, de toneelschermen en zo verder bleven in het vuur. De aanpalende huizen waren gered, slechts hier en daar kon men waterschade en een gesprongen ruit constateren. Heel wat personen waren door de brand werkloos geworden.

Op initiatief van politiecommissaris Wauters werd er de donderdagavond na de ramp een liefdadigheidsvoorstelling ingericht in de Grote Schouwburg om de getroffen en toch enigszins opnieuw vooruit te helpen. Men voerde er „Palljasse” op, „La Fille du Régiment” met Mevrouw Bertrand en „La Fête du Printemps”. Wauters nam nog contact op met de instellingen „Het Volk” en „Vooruit” om ook daar bijzondere vertoningen te organiseren.

Brand van het Justitiepaleis op 19 maart 1926.

Om 04 u. 30 bemerkte een politieagent uitslaande vlammen aan het middendeel van het Gerechtshof. Hij snelde naar de nabijgelegen brandweerpost van de Koninklijke Franse Schouwburg en deze verwittigde de Kazerne in de Academiestraat. Onder leiding van Kapitein-Commandant Van der Beken kwamen de brandweerlieden met het zwaar materieel vlug ter plaatse. Intussen was het vuur echter al zo ver gevorderd dat het gebouw ontoegankelijk was geworden.

Zestien slangen door de auto- en stoompompen bediend bestreden het vuur, dat vooral in de zaal der „Pas Perdus” op de eerste verdieping hevig woedde.

De gendarmerie en de politie waren ook spoedig ter plaatse om de ordedienst te verzekeren, want ondanks het vroege uur was er al een massa volk samengestroomd. Men veronderstelde dat het vuur ontstaan was door een kortsluiting in de zaal van de algemene vergadering van het Beroepshof, gelegen links in de bovenzaal. M. Moors, de hoofdofficier van de gerechtelijke brigade, de officieren van deze brigade en personeelsleden van het Gerechtshof richtten pogingen in om zoveel mogelijk documenten te recupereren. Zo bleven alle papieren van de

griffie van de koophandelsrechtbank bewaard, een gedeelte van de documenten van de boetstraffelijke rechtbank en de brandkast en testamenten in de griffie van deze laatste.

Rond 07 u. 30 stortte een deel van de bovenzalen in. En om 9 u. raakte ook de benedenverdieping aangetast door het vuur, het ganse gebouw zou uitbranden. De tramlijnen 2 en 4 waren onderbroken en de elektrische leidingen in de omtrek afgesneden. Brandend papier en andere overblijfselen vlogen overal in het rond. Rond 10 u. waren de pompiers eindelijk de brand meester.

Men had niets tegen die fantastische vuurgloed kunnen ondernemen. De schade was onberekenbaar: niet alleen dossiers, maar ook schilderijen, meubels, bibliotheken en zo meer werden vernietigd. Van het gebouw dat in 1845 onder architect Roelandt opgericht was, bleven alleen de zijmuren rechtstaan. Het gelijkvloers was gedeeltelijk gered, alsook een deel van de handelsrechtbank. Voorlopig zouden de rechterlijke diensten en de rechtszittingen in het Nieuw Seminarie op de Reep, de gewezen Albertkazerne, ingericht worden.

Het Assisenhof zetelde de maandag na de ramp in het Klein Justitiepaleis (Vrederegerecht), rechtover het afgebrand gebouw om de behandeling voort te zetten van de zaak Vander Haeghen, die beticht werd van de moord in Evergem. Dit dossier was tijdig uit de brand gehaald.

Brand van de Gentse Wintervelodroom op 12 november 1962.

Alhoewel de nachtwaker rond 4 u. nog zijn ronde gedaan had in het casino, het feestpaleis, de tentoonstellingshall en de wintervelodroom en er niets abnormaals vastgesteld had, merkte een late voorbijganger een half uur later brand op en alarmeerde de pompiers. Deze waren evenwel voor twee andere branden uitge ruk t. Eén in een wasserij in de Beukelaarstraat en één in de houthandel De Taye op de Burggravenlaan. In de Beukelaarstraat duurde het zelfs een vol uur vooraleer men de brand meester was.

Toen de pompiers eindelijk aan de wintervelodroom kwamen toegesnel d, stonden ze dan ook voor een reusachtige vuurpoel. De vlammen sloegen meters hoog boven het dak uit. En vlak voor hun aankomst waren er nog vier doffe knallen gehoord gevolgd door drie fantastische ontploffingen. Butaancontainers en flessen koolzuur waren door de hitte tot explosie gekomen. Politieagent Julien De Meulenaere werd door de luchtverplaatsing tegen een muur geslingerd

waardoor hij een armbreuk opliep en naar een ziekenhuis moest overgebracht worden.

Krachtdadig begon de brandweer de blussingswerken. Maar al vlug bleek het onmogelijk nog iets van het „Kuipke” te redden. Ze beperkte zich dan ook tot de overige gebouwen, die er een vast geheel mee vormden. En hierin slaagden de pompiers wel. Het vuur dat reeds de grote tentoonstellingsruimte aangetast had, werd bedwongen. Honderden dieren die hier in kooien opgesloten zaten ter gelegenheid van de Internationale Pluimveetentoonstelling „Het Neerhof” konden gered worden. Toen men hun kooien openden vluchtten ze in paniek weg: kippen, konijnen en vogels renden en vlogen door de hall, de vrijheid tegemoet in het park. Vele dieren gingen hierbij echter verloren, ofwel omdat ze juist in de richting van het vuur vlogen en in de vlammen terecht kwamen ofwel omdat ze nadien niet meer teruggevonden werden.

Volgens een eerste onderzoek zou de brand ontstaan zijn boven het rennerskwartier in de rij klapstoelen gelegen rechtover de aankomstlijn. De oorzaak bleef evenwel onduidelijk. Mogelijks werd het onheil aangericht door een niet voldoende uitgedoofde sigaret. De avond voordien had er inderdaad nog een wielerveeting plaats gevonden die rond 19 u. 15 geëindigd was.

Heel het gebouw, de houten rijbaan en circa 4500 zitplaatsen, maar ook de pas vernieuwde keukeninstallatie en het rennersmaterieel gingen in de vlammen op. Tot na de middag nog bleef de brandweer de smeulende resten nablussen.

KORPSBEVELHEBBERS ⁽¹⁾

9 maart 1810	Kapitein-Commandant J. Caron. Hij was de eerste bevelhebber, benoemd door de Prefect van het Département de l'Escaut.
(?) 1814	Sergeant-Kwartiermeester Palois, a.i. bevelhebber
6 augustus 1814	Kapitein-Commandant D'henry
24 december 1829	Majoor L. Van de Poele (na 5 februari 1813 Kolonel)
31 december 1832	Kapitein-Commandant Ch. Maes
20 november 1848	Kapitein-Commandant A. Claeys
23 augustus 1873	Kapitein-Commandant E. Sadée
17 december 1878	Kapitein-Commandant J.A. Welsch
8 juli 1911	Kapitein-Commandant J. Achtergael
20 april 1918	Kapitein-Commandant J. Galasse
6 oktober 1922	Kapitein-Commandant N. Van der Beken
15 februari 1938	Kapitein-Commandant R. Galasse
1 januari 1958	Kapitein-Commandant P. De Reuck (na 1 augustus 1975 Majoor)
1 maart 1978	Majoor E. Windey

(1) We geven de data van het eerste daadwerkelijke uitoefenen van het commando,
de graadbenoeming volgde gewoonlijk heel wat later.

UITTREKSEL
UIT HET REGLEMENT
BETREFFENDE
DE ORGANISATIE
VAN DE STEDELIJKE
BRANDWEERDIENST

*overeenkomstig het modelreglement
vastgesteld bij Koninklijk Besluit van 6 mei 1971*

ORGANISATIE,
TAAK EN SAMENSTELLING
VAN DE BRANDWEER

Artikel 1. — De Stedelijke Brandweerdienst behoort tot de categorie X. Hij is het centrum van de gewestelijke groep, zoals deze is vastgesteld door de Provinciegouverneur bij toepassing van artikel 10 van de wet van 31 december 1963 betreffende de civiele bescherming. Hij is een beroepsdienst.

Daaronder dient verstaan dat de brandweerdienst Gent tot dezelfde categorie X behoort als de Brandweerdiensten van Antwerpen, Luik en Charleroi en dat deze X-Korpsen, samen met de Brandweeragglomeratie Brussel de vijf belangrijkste Brandweren van het land zijn.

Door het K.B. van 8-11-1967 werden de Brandweerdiensten ingedeeld in categorieën X, Y en Z en bovendien werd bepaald dat in geval van overmacht X-korpsen hulp mochten bieden aan de Y-korpsen en Y-korpsen aan Z-korpsen.

Artikel 2. — De Provinciegouverneur de Brandweer Gent aangewezen heeft als groepcentrum voor de:

- Stad Gent, met na de fusie, Afsnee, Drongen, Mariakerke, Wondelgem, Oostakker, Sint-Amandsberg, Gentbrugge, Ledeborg, Sint-Denijs-Westrem en Zwijnaarde;
- de gemeenten:
 - Lovendegem met Vinderhoutte;
 - Evergem met Sleidinge en Ertvelde;
 - Destelbergen met Heusden;
 - De Pinte met Zevergem;
 - Sint-Martens-Latem met Deurle.

Door het feit dat in de Provincies Oost- en West-Vlaanderen, de Brandweerdienst Gent het enige X-korps is, dat in geval van overmacht hulp moet bieden aan de Y-korpsen van Oost-Vlaanderen: Aalst, Oudenaarde, Sint-Niklaas; West-Vlaanderen: Brugge, Kortrijk, Oostende, Roeselare en Veurne.

Artikel 3. — De Brandweerdienst is belast met de taken die hem opgedragen zijn krachtens de wetten en reglementen inzake brand evenals met die taken hem opgedragen door het College van Burgemeester en Schepenen zulks meer speciaal in het kader der bepalingen van het decreet van 16 en 24 augustus 1790 betreffende de rechterlijke organisatie (art. 3 5° van titel XI).

Op verzoek van de Minister van Binnenlandse Zaken of van zijn gemachtigde en in overeenstemming met de terzake geldende onderrichtingen zal de Brandweerdienst aan de diensten van de Civiele Bescherming het beschikbare personeel en materieel leveren om ter versterking op te treden op het grondgebied van een buurland.

De leden van de Brandweerdienst mogen als zodanig niet ingezet worden voor andere taken dan welke vastgesteld zijn.

Welke zijn nu die taken?

Het spreekt vanzelf dat onze eerste en voornaamste taak gelegen is in de brandbestrijding in al haar vormen.

Met die zending gaat echter onvermijdelijk een andere taak gepaard, namelijk het voorschrijven van brandvoorkomingsmaatregelen evenals de controle op de toepassing ervan.

De wet van 8 juli 1964 betreffende de dringende geneeskundige hulpverlening heeft ons door bepaling van artikel 5 de verplichting opgelegd van het dringend vervoer van gekwetsten en zieken (vandaar de oprichting van de dienst 900).

Bijzondere interventies die eveneens moeten worden uitgevoerd zijn nog:

1. vervoer van en zorgen verlenen aan een verstikte of aan een drenkeling met gebeurlijk toedienen van zuurstof;
2. hulpverlening bij ontploffing;
3. persoon bevrijden die in een lift is ingesloten;
4. bevrijden van een op een dak gevluchte persoon (inzonderheid wanneer het om een zwakzinnige gaat);
5. bevrijden van een onder puin of afbraak bedolven persoon;
6. bevrijden van een onder een voertuig (tram, vrachtwagen enz.) geklemde persoon;
7. dringend vervoer van een zieke of van een slachtoffer van een ongeval dat zich op de openbare weg of op een openbare plaats bevindt;
8. bevrijden van een geëlektrokuteerd persoon;
9. bevrijden van een rioolwerker (verstikking in riool);
10. ophalen van een persoon uit een kanaal, vijver enz.;
11. opruimen van een belemmering op de rijweg, met gevaar voor personen of goederen;
12. bevrijden van een persoon met een der ledematen gekneld in een machine;
13. leegpompen van een kelder ingevolge overstromingen of lekkage aan de waterleiding die onder de openbare weg geïnstalleerd is;
14. interventie in een gebouw bij lekkage van schadelijke gassen;
15. ontsnapping van stoom in een gebouw;
16. oververhitte verwarmingsketel;
17. luchtverversing van lokalen waar rook, gas, koudmakend mengsel is binnengedrongen;
18. interventie voor een vliegtuig dat in moeilijkheden verkeert;
19. interventie bij overstroming of ramp;
20. neutraliseren van een laag koolwaterstoffen of zuur;
21. opsporen van een voor de bevolking gevaarlijke radioactieve bron;
22. verdelgen van wespennesten en verwijderen van bijenzwermen.

Bovendien wordt onze dienst eveneens opgeroepen om:

- hulp te bieden aan zinkende schepen;
- dreggen naar en ophalen van tewatergeraakte auto's;
- bij stormweer, en voor zover er gevaar is voor personen dienen stukgeslagen schoorstenen, dakgoten, TV-antennes, reclameborden, verder afgebroken of vastgemaakt; ontwortelde bomen van de openbare weg verwijderd; schepen op drift weer vastgemeerd enz.

BRANDBESTRIJDING EN HULPVERLENING IS KOSTELOOS

Artikel 4. — Het operatief en operatief-technisch personeel is, wat zijn prestaties betreft, onderworpen aan de wekelijkse arbeidsduur van 38 uur bij toepassing van een stelsel 12 uur dienst, 24 uur vrijaf; 12 uur dienst, 48 uur vrijaf, verdeeld over 4 ploegen, met uitzondering van de kapitein-commandanten en de officier hoofd van de dienst.

Artikel 5. — De Brandweerdienst omvat het volgend personeel:

Operatief personeel

Majoor (officier hoofd van de dienst)	1
Kapitein-commandant	3
Kapitein	4
Luitenant en Onderluitenant	8
Adjutant	12
1 ^e Sergeant	12
Sergeant	48 (1)
Korporaal	140 (2)
Brandweerman	336
Brandweerman-ambulancier	16 (3)

580

Operatief technisch personeel

Autobestuurder-werktuigkundige	8
1 ^e Autobestuurder-metaalbewerker en Autobestuurder-metaalbewerker	168 (4)

176

Niet-operatief technisch personeel

Chef-werktuigkundige	1
Sergeant (magazijn brandweermaterieel)	1
Korporaal (preventieve dienst)	1
Brandweer (preventieve dienst)	2

5

Niet voltijds tewerkgesteld personeel

Officier-geneesheer	1	
Monitor lichamelijke opvoeding	1	
	<hr/>	2
		<hr/>
		763
		<hr/> <hr/>

**PERSONEEL VALLENDE BUITEN DE TOEPASSING
VAN ONDERHAVIG REGLEMENT**

Administratief personeel

Bureauchef	1	
Onderbureauchef	1	
Opsteller	2	
1 ^e Klerk en Klerk	3 (5)	
	<hr/>	7

Technisch personeel

Werktuigkundig tekenaar	1	
	<hr/>	1

Werkliedenpersoneel

Magazijnmeester	1	
	<hr/>	1
		<hr/>
		9

De titularissen der onder de laatste rubriek van dit artikel opgenomen functies zijn geen leden van de Stedelijke Brandweerdienst. Zij vallen als dusdanig onder toepassing van de statuten die gelden voor het administratief respectievelijk het technisch of het werkliedenpersoneel.

Dit vigerend reglement is opgemaakt, rekening houdend met de oprichting van

de vooruitgeschoven posten te Rodenhuize, Sleidinge en Zwijnaarde waarop wij verder in deze brochure terugkomen.

De aangeduide cijfers van de getalsterkte is berekend voor een wekelijkse arbeidsduur van 40 uur, na herziening daarvan in het kader van de 38-urenweek blijkt dat het effectief van 772 dient gebracht op 808 personeelsleden.

VASTBENOEMD PERSONEEL OP 7 JANUARI 1980

- 1 Majoor hoofd van de dienst
- 3 Kapitein-commandanten
- 4 Kapiteins
- 1 Luitenant-geneesheer
- 5 Onderluitenanten
- 11 Adjudanten
 - 1 Chef-werktuigkundige
 - 1 Sergeant-majoor hulprekenplichtige
- 8 Eerste-sergeanten
- 29 Sergeanten
- 86 Korporaals
 - 8 Autobestuurders-werktuigkundigen
- 64 Eerste autobestuurders-metaalbewerkers
- 42 Autobestuurders-metaalbewerkers
- 194 Brandweermannen

458

- 1 Opsteller
- 6 Klerk-typisten
- 2 Leraren L.O.
- 1 Werktuigkundig tekenaar
- 1 Magazijnmeester

469

BRANDPREVENTIE

De brandpreventie of brandvoorkoming is wellicht het minst bekende aspect van de Brandweerdienst.

De brandpreventieve opdrachten worden uitgevoerd door de officieren, die hiervoor de speciale cursus hebben gevolgd georganiseerd door het Ministerie van Binnenlandse Zaken, nl. de opleiding tot „Technicus Brandvoorkoming” en die, na geslaagd te zijn in het examen, hiervan het brevet hebben behaald.

De Brandpreventie omvat de hierna vermelde taken:

- het verstrekken van adviezen bij aanvragen voor het optrekken van hoge en middelhoge gebouwen o.a. appartementen en kantoorgebouwen, scholen, studentenhomes, ziekenhuizen, rustoorden voor bejaarden, kindertehuizen, hotels en logementsgebouwen, nijverheidsgebouwen, werkplaatsen, grootwarenhuizen, schouwspelzalen, bibliotheken, musea, en andere gebouwen toegankelijk voor het publiek;
- adviezen voor het verbouwen van de hierboven vermelde gebouwen en instellingen;
- controle over de uitvoering van de voorschriften voor de opening of voor het afleveren van de toelatingen tot bewonen of uitbating;
- adviezen en controles op de als gevaarlijk, ongezond of hinderlijk ingedeelde inrichtingen, onderverdeeld in twee klassen, en waarvoor een onderzoek naar kommer en baat wordt ingesteld (meer bekend als onderzoek „te commodo ut te incommodo”;
- tot deze categorie behoren hoofdzakelijk handels- en industriële ondernemingen waarvan de lijst en indeling is opgenomen in het Algemeen Reglement voor de Arbeidsbescherming hoofdstuk 2 (A.R.A.B.) Titel I;
- controlebezoeken i.v.m. de voorzorgen tegen brandgevaar, ontploffing en de toevallige ontsnapping van schadelijke of ontvlambare gassen met betrekking tot de gezondheid en de veiligheid van de werknemers, zoals bepaald wordt door artikel 52 van het A.R.A.B. hierboven vermeld;
- controlebezoeken aan schouwspelzalen;
- adviezen en controlebezoeken aan hospitalen en verzorgingsinstellingen;

- controlebezoeken in rustoorden voor bejaarden;
- in dancings, kindertehuizen en andere inrichtingen;
- opleiding van bedrijfsbrandweerkorpsen.

Wat is nu in feite „brandpreventie“?

De brandpreventie is het geheel van maatregelen bestemd (a) om het ontstaan van branden te voorkomen, (b) de ontwikkeling ervan te vertragen en (c) te beletten dat ze zich voortplanten en om gelijktijdig met de beveiliging van de voorwerpen ook de veiligheid van de personen te verzekeren door hen ter plaatse te houden of door hun verplaatsing veilig te stellen.

De brandpreventie bestaat bijv. uit:

- het opleggen van het gebruik van stoffen en materialen die een degelijke reactie bij brand vertonen (wat neerkomt op het verbieden van licht ontvlambare materialen);
- de verplichting opleggen dat bouwelementen een voldoende graad van brandweerstand bezitten (wat neerkomt op een goede garantie tegen instorten van delen van of het geheel van gebouwen);
- het compartimenteren van de gebouwen of de lokalen enz.

Brandprevisie

De nieuwste en veelomvattende taak, de brandweerdiensten bij Koninklijk Besluit van 2 oktober 1978 opgedragen, is deze van de brandprevisie.

De brandprevisie omvat het geheel van de bepalingen en maatregelen die vooraf genomen worden in de veronderstelling van het uitbreken van een brand in een bepaalde plaats, om die brand onder de beste voorwaarden van snelheid en doeltreffendheid te bestrijden en de mensen in gevaar, of die in gevaar zouden kunnen verkeren, te evacueren.

Deze previsie wordt verwezenlijkt door het opmaken van interventieplannen. Krachtens het nieuw art. 15 van het K.B. van 08.11.67, ingevoerd bij K.B. van 02.10.78, moet in geval van brand in een gebouw, gebouwencomplex of installaties waar zeer grote gevaren bestaan de gealarmeerde brandweerdienst de dichtstbijgelegen brandweerdienst van de categorie X of Y ter versterking roepen.

Op verzoek van de betrokken burgemeester wordt daartoe een voorafgaandelijk interventieplan opgemaakt door de territoriaal bevoegde brandweerdienst.

MATERIEEL

Artikel 33.

Het materieel mag, zelfs tijdelijk, niet voor andere doeleinden dan die van de dienst worden gebruikt.

Artikel 34.

De Brandweerdienst is uitgerust met het volgende materieel:

Autopompen	11
Zware autopompen met schuiminstallatie	2
Personeelswagen	1
Gereedschapsbrandweerwagens	2
Brandblusboot	1
Draagbare motorpompen	16
Draagbare motorpompen op aanhangwagen	6
Aanhangmotorpompen	2
Ledigingspompen	10
Automatische autoladders	3
Automatische auto-elevator	1
Commandowagen	1
Brandweerwagens met poederinstallatie	2
Ambulancewagens	6
Schuifladders	16
Haakladders	11
Stroomaggregaten	6
Schijnwerpers	15
Emmerpompen	11
Snelblussers	34
Persluchttoestellen	34
Luchtcompressor	1
Reddingstouwen	150
Gasdetectors	4
Explosiemeters	4

Radio-telefonische uitrusting:	
vaste posten	2
mobiele posten	41
draagbare posten	12
Rookventilators	6
Reanimatietoestellen	8
Toestellen voor opsporen van radio-activiteit:	
detector	1
individuele dosimeters	24
Brandwerende kledij	13 stuks
Kunstlederen mantels	760
Bombazijnen broeken	—
Lederen laarzen (2 paar per man)	1 520 paar
Helmen	760
Brandweergordels	567
Persslangen en koppelingen 45 mm	15 000 m
Persslangen en koppelingen 70 mm	20 000 m
Persslangen en koppelingen 110 mm	6 000 m
 <i>Bijkomend materieel</i>	
Slangenwagens	2
Watertankwagens 20 ton	1
Vrachtwagens	3
Personenwagens voor dienstchef	1
Personenwagens voor commando	1
Personenwagens voor piketofficier	1
Estafettewagen (preventie)	1
Kraanwagen	1
Wagen voor schoorsteenbrand — verstikking ...	1
Gasturbinepomp	1
Zware ledigingspomp op aanhangwagen	1
Zware generatrice op aanhangwagen	1
Reddingsboten met motor op aanhangwagen	2
Zware elektrische ledigingspompen	4
Lichte elektrische ledigingspompen	8
Explosievrije ledigingspompen	2
Hi-Ex-schuimgeneratrice	1
Olie-afbakingsapparatuur	1

Olie-afzuigtoestel (zwaar)	1
Olie-afzuigtoestellen (licht)	3
<i>Reddingsmaterieel</i>	
Springbalgen	6
Zelfreddingstoestellen	24
Boorhamers	2
Slijpschijven	2
Motorboomzagen	2
Snijbeitels met perslucht	2
Snijbranders	2
Porto-Power-apparaten	2
Tir-for-apparaten	2

Opmerking

Het merendeel van dit materieel is reeds in dienst doch de opgegeven getallen houden eveneens rekening met de uitrusting van de hoger vermelde vooruitgeschoven posten.

REORGANISATIE EN UITBOUW VAN ONZE BRANDWEER

Het College van Burgemeester en Schepenen, stuurde op 13 november 1978 een brief aan de Gouverneur van de Provincie Oost-Vlaanderen om hem zijn akkoord te vragen voor het bouwen en inplanten van:

1. *een nieuw brandweercentrum* in het zuiden van de stad, ter vervanging van de huidige brandweerkazerne, als dusdanig in dienst en gevestigd in de Academiestraat 6;
2. *een brandweerpost in het havengebied* in vervanging van de te kleine post „Voorhaven” Londenstraat 100, voor het beschermen van de Haveninstallaties en woonkernen op de linkeroever van het zeekanaal naar Gent.
3. *een brandweerpost in het westen van de stad.*

Hiervoor wordt uitgezien naar een geschikt terrein langs de grote ringlaan van de stad.

Deze brandweerpost zou in feite de verschuiving betekenen van de geplande post „Zwijnaarde” van het zuiden naar het westen van de stad. Dit zonder afbreuk te doen aan de geplande en reeds goedgekeurde vestiging van de twee vooruitgeschoven posten:

- a) één op de linkeroever van het zeekanaal naar Gent, op het grondgebied van de gemeente Evergem-Sleidinge (na de fusie);
- b) één op de rechteroever van het zeekanaal naar Gent, te Rodenhuize.

De huidige kazerne is op alle punten voorbijgesreefd.

Gevestigd in 1891 was zij tot vlak na de laatste oorlog befaamd om haar goede ligging en huisvesting.

Door de steeds toenemende verkeersdruk in het stadscentrum, is de huidige ligging niet meer doeltreffend en dus zeker ook niet meer te verantwoorden. Rekening houdend met de renovatieplannen van de Stad Gent waarbij een

verkeersvrij centrum wordt beoogd, is het aangewezen een nieuw brandweercentrum op te richten op de gronden, die ons Bestuur hiervoor nuttig acht, d.w.z. op de wijk „Bellevue” van de deelgemeente Ledeberg, bij het groot klaverblad van de autoweg E3, met directe inval in de stad bij de afrit van het Koning Albertpark, en gelegen bij de verkeersring rond Gent.

Het gewestplan van Gent en Kanaalzone laat deze vestiging toe, daar de beoogde gronden gelegen zijn in de bouwzone.

Nochtans dient het Bijzonder Plan van Aanleg van deze mogelijke bouwplaats te worden herzien, daar er Stedebouwkundig bezwaar is, vermits in dit B.P.A. deze plaats als groenzone is voorzien.

Het Stadsbestuur, op advies van de Majoordienstchef van de Brandweerdienst, is ervan overtuigd, dat de hierboven summier uiteengezette vestiging en spreiding rond de stad Gent, op de rand van het dichtbevolkt en verkeersdruk centrum, de adequate oplossing is voor een uiterst snelle interventie bij gebeurlijke branden en hulpverleningen.

De Heer Gouverneur antwoordde in zijn brief van 23 januari 1979 dat er van zijnentwege geen aanleiding is tot bezwaar tegen de aldus geformuleerde plannen voor inplantingen.

Inmiddels is de wijziging van het B.P.A. N° 2 „Belle-Vue” van start gegaan.

BRANDRAMPEN DOOR DE EEUWEN HEEN...

- 1120 — brand in de St.-Pieterskerk + enkele huizen
- 1123 — brand in de St.-Martinuskerk te Ekkergem
- 1176 — brand op het St.-Veerleplein
brand in de toren van het Belfort
brand in het gasthuis Wittoin
- 1228 — brand in de St.-Michielskerk
- 1-1326 — brand op de Brugse Poort
- 1327 — brand op het Meerheim
- 28- 5-1329 — brand in de Wellinckstraat en Brandstraat (volledig in as)
- 8- 9-1325 — brand in de Schepenhuissteeg
- 1330 — brand in de Hoogstraat
- 1354 — brand in de St.-Pieterskerk
- 1377 — brand in de St.-Pieterskerk
- 1404 — brand in de St.-Pieterskerk
- 1452 — brand in het Meerheim
- 9- 2-1602 — brand in de St.-Baafskerk
- 1625 — brand in de St.-Niklaaskerk
- 2- 5-1705 — brand van de toren van het Belfort
- 8- 9-1825 — brand in de Schepenhuissteeg
- 28-12-1826 — brand in een fabriek in de St.-Lievensstraat
- 16-10-1827 — brand op de Ganzendries
- 30- 5-1829 — brand in het Gravensteen
- 1830 — brand op de Hoogpoort
- 1830-1832 — wapenfeiten en schermutselingen i.v.m. de opstand tegen het Hollands bewind.
- 30- 1-1830 — brand in het klooster der Eremieten (fabriek)
- 30- 4-1830 — brand in de kapel van het St.-Amandusgesticht
- 18- 7-1839 — brand te Brugge (met trein ter plaatse gebracht)

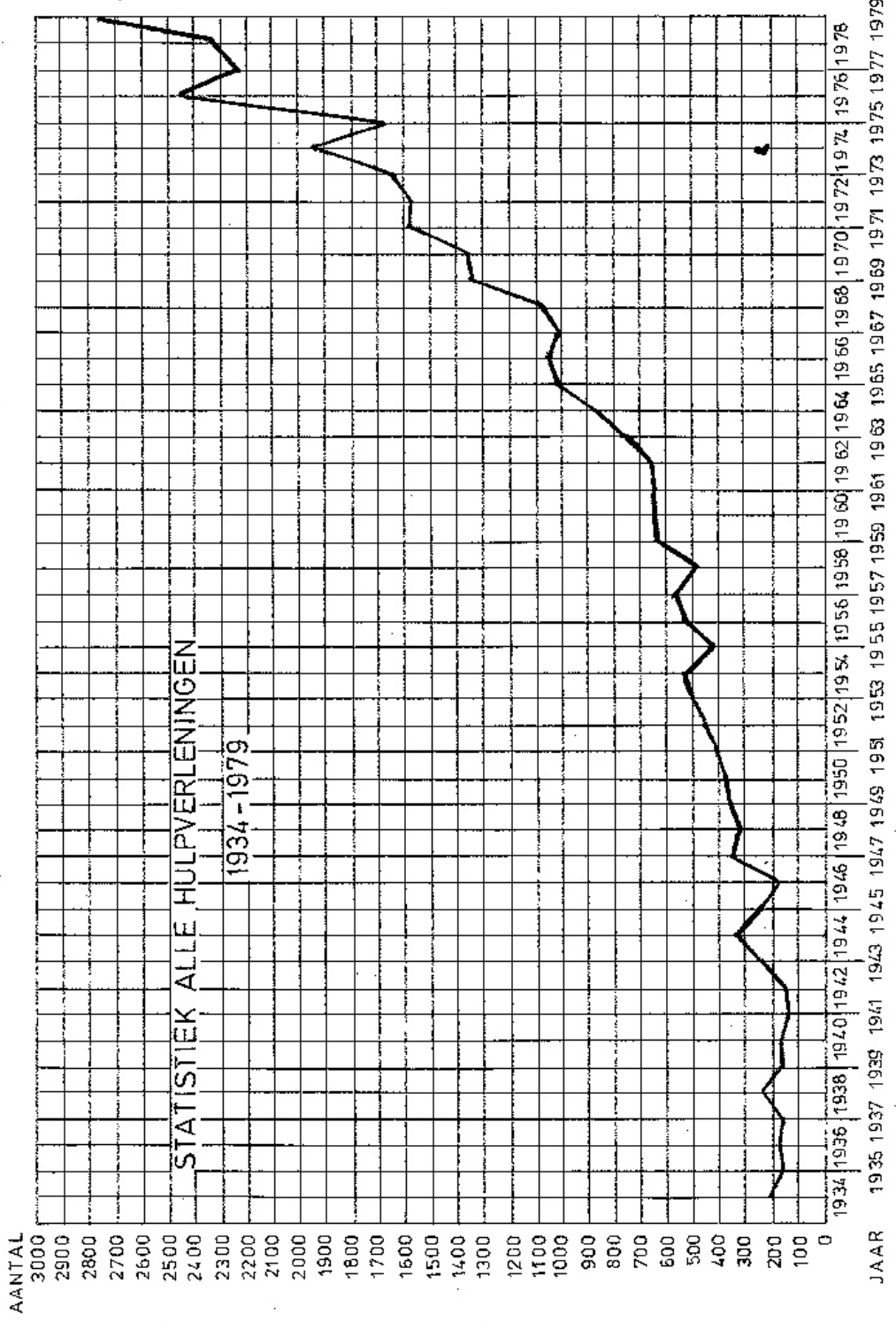
- 1875 — brand te Aalter
- 25- 2-1896 — brand in het stapelhuis op de Graslei
- 1919 — brand in het stapelhuis op de Dok
- 12-12-1920 — brand in het circus in de Lamstraat
- 1920 — brand in de fabriek „Phoenix”
- 1921 — brand in de fabriek „La Lieve”
- 1922 — brand in de St.-Michielskerk
- 16- 3-1926 — brand van het Justitiepaleis
- 1927 — brand van de fabriek Van der Haeghen in de Hoogpoort
- 1928 — brand in het Ghuislaingesticht
- 12- 1-1928 — brand in de hangars op de Voorhavenlaan
- 1932 — brand in de werkhuizen van „Filiusetis”
- 18- 4-1933 — brand in een pantoffelfabriek in de Rasphuisstraat
- 8- 7-1934 — brand op de Kuiperskaai
- 27- 8-1941 — brand in een benzineopslagplaats te Doornzele
- 6- 9-1945 — brand van het Gouvernementsgebouw
- 24- 8-1947 — brand in het Jongensweeshuis op de Martelaarslaan
- 1947 — brand in de firma „Antheunis” in de Ham
- 12-1948 — brand in de vleeswarenfabriek, Krevelstraat
- 21- 2-1949 — brand in de lijstenfabriek Van den Bogaerde
in de Raas van Gaverestraat
- 28- 4-1949 — brand in de lederfabriek, Veermanstraat
- 3-12-1949 — brand in de pantoffelfabriek in de Rasphuisstraat
- 24-10-1950 — brand in de blekerij Van Alsberghe-Van Oost
- 6- 6-1950 — brand in het houtmagazijn te Wetteren
- 9- 8-1950 — brand in de drukkerij „Het Volk”
- 25- 7-1951 — brand in cinema Novy, Heuvelpoort
- 11- 8-1951 — brand in de katoenopslagplaats, Wiedauwkaai
- 21-11-1951 — brand in de werkplaats N.D.S. te Gentbrugge
- 24- 1-1952 — brand in de katholieke kring Driesstraat te Ledeberg
- 3- 2-1952 — brand in de Purfinafabriek te Ertvelde-Rieme
- 2- 7-1952 — brand in de firma Bergougnan, Evergem Rabot
- 1-12-1952 — brand in het St.-Jorishof te Gent
- 24-12-1952 — brand in de koffiebranderij, Jan Palfijnstraat
- 28- 1-1953 — brand in de kring „Geluk in het Werk”, Ooievaarstraat
- 24- 2-1953 — brand veroorzaakt door een neergestort vliegtuig
in de Emiel Verhaerenlaan te Gentbrugge
- 6- 6-1953 — brand in de loodsen op de Voorhavenlaan

- 27- 4-1953 — brand in het St.-Jozefinstituut te Zwijnaarde
7-11-1953 — brand in de werkhuizen Lummerzheim
4- 2-1954 — brand in de garage, Verrue Antwerpenplein
16- 3-1954 — brand in de opslagplaats van legermaterieel, Farmanstraat
28- 8-1954 — brand in een woning op de Graslei
8- 3-1955 — brand in de verffabriek, Rode Torenkaai
31- 8-1955 — brand in de Cichoreifabriek, Visserij
4- 2-1956 — brand in een villa, Kapiteinstraat
25- 2-1956 — brand in de sigarenfabriek „Cogétama”, Heirnislaan
7- 6-1956 — brand in de houtopslagplaats te Terdonk
19- 1-1957 — brand in „1000 Meubels”, Gouden Leeuwplein
11- 6-1957 — brand in het kasteel de Hemptinne te Zwijnaarde
19-12-1957 — brand op een tankschip aan de Dampoort
1- 2-1958 — brand in hangar 50
26- 2-1958 — brand in het vakantiehuis voor blinden te Lovendegem
19-10-1958 — brand in een winkelhuis, Bevrijdingslaan
22- 5-1959 — brand in een wasserij, Tolhuislaan
21- 8-1959 — brand in een lederwarenfabriek, Veermanstraat
1-10-1959 — brand in een fauteuilfabriek op het Dok te Gent
19-12-1959 — brand in een houtmagazijn in de Van de Veldestraat
28- 3-1960 — brand in de meubelfabriek in de Eendrachtstraat
4- 7-1960 — brand in de fabriek Plascobel te Zwijnaarde
27- 6-1961 — brand in de oude spinnerij op de Oude Vest
4- 9-1961 — hulp voor een gekantelde vrachtwagen (20 000 l zwavelkoolst.)
20-11-1961 — brand van een tank in de chemische industrie te Zelzate
28-11-1961 — brand in de fabriek Sidac
22- 2-1962 — brand in de Volkswagengarage, Phoenixstraat
18- 6-1962 — brand in de Gemeenteschool St.-Genoisstraat, Gentbrugge
12-11-1962 — brand van de Gentse Winterveldroom
6-12-1962 — tankbrand Soc. Chimique De Selzate te Zelzate
7- 6-1963 — brand in de firma Reno te Mariakerke
20- 8-1963 — brand in de schrijnwerkerij, Kattenberg 83
10- 6-1964 — brand in Sidac
6- 8-1964 — brand in de Mimosastraat (autobergplaats)
26-11-1964 — brand in een houtmagazijn, Gentbrugge
17-12-1964 — brand in de verffabriek „Sikkens”, Bruiloftstraat, Gentbrugge
8- 3-1965 — brand in een houten loods, Lange Violettenstraat
16-10-1965 — brand in een schrijnwerkerij te Ledeberg

- 28-10-1965 — brand in een drukkerij, Ryhovelaan
 10-11-1965 — brand in een loods op de haven
 22- 2-1966 — brand in het spijshuis, Prins Boudewijnstraat
 8- 3-1966 — brand in de normaalschool te Zwijnaarde
 28- 9-1966 — brand in een wasserij te Ledeberg
 27-10-1966 — brand in het warenhuis „Afslag” op de Vlaamse Kaai
 2-12-1966 — brand in een meubelfabriek, Achterstraat 92, St.-Amandsberg
 5- 1-1967 — brand in een meubelwinkel te Deinze
 10- 1-1967 — hulp voor een ontploffing te Zwijnaarde
 14- 5-1967 — brand in de papierfabriek te Langerbrugge
 22-11-1967 — brand in de stadsschool Patijntjesstraat
 9- 3-1968 — brand in de Farmanstraat (kantoren)
 4-10-1968 — brand in een warenhuis, Wondelgemstraat
 21-12-1968 — brand in een opslagplaats van schoenen, St.-Lievenspoortstraat
 3- 1-1969 — brand van kunstmeubelen, Kortrijksepoortstraat
 10- 4-1969 — brand in de katoenspinnerij „Galveston”, Wiedauwkaai
 21- 9-1969 — brand op een schip, Port Arthurkaai
 31-12-1969 — brand in de firma „Serck”, Visserij 135
 20- 3-1970 — brand in de spiegelfabriek „Meyvaert”, Dok
 16- 4-1970 — brand in de firma „Bowater Philips”, New Orleansstraat
 12-12-1970 — brand in de firma A.C.E.C., Dok
 8- 1-1971 — brand in een meubelfabriek, Vliegtuiglaan
 11- 4-1971 — brand in een schip, Dok
 23- 4-1971 — brand van een tankauto op de E3 te Heusden
 13- 7-1971 — brand bij Sidmar
 19- 7-1971 — brand bij de firma Santens, Farmanstraat
 23- 1-1972 — brand op een kustvaarder, Haven
 17- 8-1972 — brand op een schip, Texaco
 11-10-1972 — hulp aan een tankwagen op de E3-E5
 1-12-1972 — brand in een school te Evergem
 13- 1-1973 — brand in de meubelfabriek Stampaert, Rigakaai
 16- 3-1973 — brand in de firma Mektron
 28- 3-1973 — brand in het restaurant „Le Renardeau”, Koophandelsplein
 29- 7-1973 — brand in het „Hotel Belgica”, Botermarkt
 18-10-1973 — brand in de werkhuizen N.M.B.S. te Gentbrugge
 26-10-1973 — brand in de supermarkt Coop, Blazoestraat
 2- 2-1974 — brand in hangar 32, Port Arthurkaai
 25- 2-1974 — brand in de fauteuilfabriek, Stropstraat

- 22- 3-1974 — brand in het restaurant „Al Parma Da Gianni”, Pr. Wilsonplein
- 7- 5-1974 — brand in de dancing „The Joker”, Oude Scheldestraat
- 18-11-1974 — brand in een kaderfabriek te Destelbegen
- 29-12-1974 — brand in de Volvo-fabriek, Kennedylaan
- 9- 1-1975 — brand in de de garage Bedford, Vliegtuiglaan
- 15-12-1975 — brand van een tankwagen op het klaverblad van de E5
- 8- 2-1976 — brand in „Home”, Pijlstraat 32
- 12- 4-1976 — brand in een plasticfabriek te Eke
- 25- 4-1976 — brand in de Pollepelstraat 11
- 16- 1-1977 — brand in de sporthal Bloso, Zuiderlaan
- 2- 5-1977 — brand in een verffabriek, Reigerstraat
- 24- 8-1977 — brand in een studentenhome, St.-Amandsplein
- 6-12-1977 — brand in een villa, Wellinckstraat te Heusden
- 8- 2-1978 — brand in de n.v. Spaarkarton te Mariakerke
- 22- 2-1978 — brand in een school, Sleepstraat
- 27- 6-1978 — brand in de werkplaten van „Het Volk”
- 8- 8-1978 — brand in de firma „Decalite”, Sifferdok
- 6- 9-1978 — hulp voor een gaslek te Ledeberg
- 16-12-1978 — brand in een café in het Oudburg
- 16- 1-1979 — brand in een restaurant, Donkersteeg
- 21- 6-1979 — ontploffing in Eurosilo
- 6-1979 — brand in de firma Permalite, Sifferdok
- 12- 8-1979 — brand in een verfwinkel „De Ster”, Zwijnaardesteenweg
- 22- 9-1979 — brand in het „Café Napoleon”, Coupure
- 4-10-1979 — brand van het dak in de brandweerkazerne, Academiestraat 6
- 19-11-1979 — brand in het „Café Zottegem”, Maria-Hendrikaplein
- 7-12-1979 — brand in een villa, Brugstraat 31, Mariakerke
- 5- 1-1980 — brand in een huis (persoon gered), Berouw 51
- 13- 1-1980 — brand in een kelder, Hoogstraat 57, St.-Amandsberg
- 17- 1-1980 — brand in een werkhuis, Plottersgracht 7
- 11- 2-1980 — brand in een appartement, Pollepelstraat 18
- 28- 2-1980 — brand in een fabriek, Koning Boudewijnlaan, Wondelgem
- 16- 3-1980 — brand van een tank bij „Zelzate Chemie”, Bredestraat, Zelzate
- 20- 3-1980 — brand in een café, Antwerpsesteenweg 3
- 5- 4-1980 — ontploffing in de Meelstraat te Gent
- 28- 4-1980 — brand in de winkel „Samdam”, hoek Veldstraat en Zonnestraat
- 28- 4-1980 — twee fabrieksbranden in het Industriepark te Peteghem-Deinze
- 4- 5-1980 — brand in de papierfabriek te Langerbrugge, Wondelgemkaai

BRANDWEER GENT

STATISTIEKEN

Hulpverlening in cijfers van 1900 tot en met 1979

Statistiek van de Interventies in 1979

Totaal aantal branden	550
Schoorsteenbranden	47
Reddingen van personen buiten brand	314
Droogmakingswerken (leegpompen van...)	156
Andere interventies voor dringende hulp	1563
Totaal werkelijke interventies: 2630	
Versterking bij brand, door onze brandweerdienst, in een door een andere brandweerdienst	
beschermde gemeente	6
Loze, goedbedoelde of accidentele oproepen	69
Loze, kwaadwillige oproepen	34

Indeling voor het jaar 1979 van de branden

volgens het bedrag van de veroorzaakte schade (ramingen).

<i>Raming van de schade</i>	<i>Aantal branden</i>
Minder dan 1 miljoen frank	454
van 1 tot 2 miljoen frank	10
van 2 tot 5 miljoen frank	6
van 5 tot 10 miljoen frank	5
van 10 tot 50 miljoen frank	3
van 50 tot 100 miljoen frank	1
100 miljoen frank en meer	1
Totaal:	480

De hulpverlening van de brandweer in cijfers

	<i>Aantal branden waarvoor het korps uitrukke (1)</i>	<i>Totaal aantal hulpverleningen, waarvoor het korps uitrukke (branden, dreggingswerken, kelders leegpompen enz.)</i>		<i>Aantal branden waarvoor het korps uitrukke (1)</i>	<i>Totaal aantal hulpverleningen, waarvoor het korps uitrukke (branden, dreggingswerken, kelders leegpompen enz.)</i>
1900	88	158	1938	geen afzonderlijke	121
1901	110	191	1939	cijfers meer	121
1902	105	202	1940	in de statistieken	153
1903	91	184	1941		119
1904	118	210	1942		142
1905	111	174	1943		215
1906	105	172	1944		309
1907	103	176	1945		geen cijfers
1908	114	172	1946		184
1909	99	149	1947		320
1910	113	180	1948		228
1911	139	211	1949		312
1912	131	197	1950		316
1913	136	236	1951		371
1914	89	174	1952		357
1915	60	106	1953		426
1916	47	102	1954		446
1917	52	98	1955	236	400
1918	77	163	1956	291	436
1919	68	90	1957	286	480
1920	71	78	1958	309	492
1921	102	125	1959	435	629
1922	80	105	1960	259	587
1923	82	106	1961	294	660
1924	92	115	1962	337	673
1925	geen afzonderlijke	111	1963	391	762
1926	cijfers meer	127	1964	402	831
1927	in de statistieken	121	1965	397	979
1928		127	1966	378	1080
1929		175	1967	491	989
1930		163	1968	466	1096
1931		137	1969	543	1288
1932		141	1970	560	1346
1933		186	1971	631	1576
1934		146	1972	604	1575
1935		127	1973	628	1611
1936		133	1974	609	1924
1937		117	1975	531	1695

Statistiek van de reddingen van personen in 1979

<i>Aantal door de brandweer geredde of geëvacueerde personen</i>	<i>Niet gewond</i>	<i>Gewond</i>	<i>Over- leden</i>	<i>Totaal</i>
<i>Tijdens de branden</i>				
Burgers	5	10	1	25
Brandweermannen	—	13	—	13
Totaal	5	32	1	38
<i>Tijdens andere interventies, geklemde, opgesloten, verstikte, verpletterde personen.</i>				
Burgers	64	83	67	214
Brandweermannen	—	30	—	30
Totaal	64	113	67	244
Algemeen totaal	69	145	68	282

Statistiek voor 1979 van de brandvoorkoming (brandpreventie)

1. Aantal <i>bouwaanvragen</i> onderzocht in 1979 door de dienst (cfr. Wet op de stedenbouw en ruimtelijke ordening:	142
2. Aantal <i>Aanvragen tot Exploitatie</i> van ingedeelde Inrichtingen — onderzocht in 1979 (cfr. Algemeen Reglement voor de Arbeidsbescherming, Titel I, Hoofdstuk I en Hoofdstuk II „Lijst van en indeling van de gevaarlijke, de ongezonde en de hinderlijke inrichtingen”):	329
3. Aantal <i>Controlebezoeken</i> in 1979 verricht in inrichtingen bedoeld onder „2”, krachtens overeenkomsten, toelatingsbesluiten of toezicht uitgeoefend door de burgemeester:	30
4. Aantal <i>Controlebezoeken</i> verricht in schouwspelzalen krachtens het toezicht door de burgemeester op deze instellingen uitgeoefend. (A.R.A.B. — art. 679):	6
5. Aantal <i>Aanvragen om advies</i> in 1979 onderzocht door de brandweerdienst met betrekking tot de brandbeveiliging in de hospitalen en andere verzorgingsinstellingen:	13
6. Aantal <i>Bezoeken</i> in 1979 verricht in het kader van de maatregelen tot brandvoorkoming in de hospitalen en verzorgingsinstellingen:	26
7. <i>Bezoeken</i> in 1979 verricht in de rustoorden voor bejaarden (cfr. K.B. van 12 maart 1974):	14
8. Aantal <i>Bezoeken</i> in 1979 verricht in <i>dancings</i> (cfr. Ministeriële omzendbrief van 20.04.1972):	23
9. Aantal <i>Bezoeken</i> in '79 verricht bijtoepassing van art. 52. - 52.9.1. en 52.10.6. van 't Algemeen Reglement voor de Arbeidsbescherming:	12
10. Aantal <i>Bezoeken</i> die in 1979 verricht werden in het kader van de brandvoorkoming in <i>andere inrichtingen</i> dan die vermeld in vorige rubrieken (onderwijsinrichtingen, hotels enz.):	23

Statistiek van de ambulancedienst in 1979

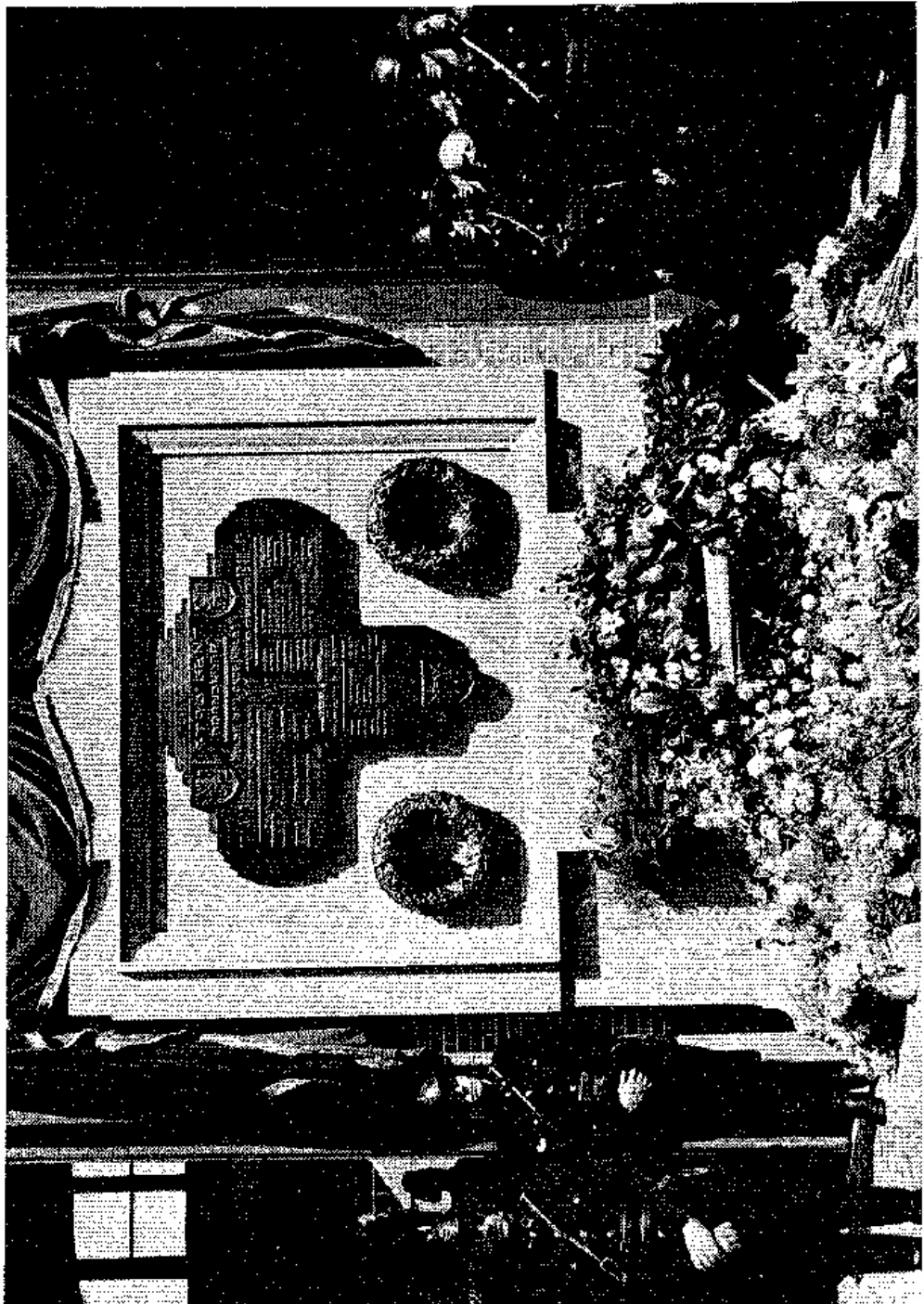
Aantal oproepen, die inbegrepen waarvoor geen vervoer plaats had:	9196
---	------

Aantal vervoerde personen:	8787
----------------------------	------

Ambulance

Aantal ambulancen in dienst	7
-----------------------------	---

Totaal aantal draagberies die normaal door de ambulancen meegevoerd worden	14
--	----

Inhuldiging van het Memoriaal op 30 juni 1946.

APPEL DER DODEN EN VERMISTEN

Korporaal VERKEST Karel
Pompier NEYT Edmond
Pompier STEELANDT Louis
Pompier TEMMERMAN Vital

Gestorven voor het Vaderland 14/18
Gestorven voor het Vaderland 14/18
Gestorven voor het Vaderland 14/18
Gestorven voor het Vaderland 14/18

Sergeant LAMON Maurice
Sapeur BAETSLEER Alfons
Hulppompier ACHTERGAELE André
Hulppompier DE VISSCHER Frederik
Hulppompier DE BLANDER Raymond
Hulppompier DE MEYER Jan
Hulppompier VANDEVIJVERE Arthur
Hulppompier PEIRE Achiel

Vermiste politieke gevangene 40/45
Vermiste politieke gevangene 40/45
Vermiste politieke gevangene 40/45
Vermiste politieke gevangene 40/45
Vermiste politieke gevangene 40/45
Vermiste politieke gevangene 40/45
Vermiste politieke gevangene 40/45
Vermiste politieke gevangene 40/45

Sapeur VANDENHOVE Achiel
Sapeur BUYENS Achiel
Sapeur ROMAN Henri
Sapeur DE BRUYNE Gustaaf
Hulppompier
VAN NIEUWENHUYZE Georges
Sergeant HEYVAERT Jules
Sergeant LUCQ Willy
Brandweerman
DIERYCKXVISSCHERS Hugo
Brandweerman LANNEAU Walter

Gevallen in bevolen dienst
Gevallen in bevolen dienst
Gevallen in bevolen dienst
Gevallen in bevolen dienst
Gevallen in bevolen dienst
Gevallen in bevolen dienst
Gevallen in bevolen dienst
Gevallen in bevolen dienst
Gevallen in bevolen dienst
Gevallen in bevolen dienst

Design en realisatie
door de
GRAFISCHE AFDELING
van het
Stedelijk Technisch Instituut 1
Offerlaan 3 9000 Gent

